
JAN
STŘELEČEK
PROTIFAŠISTICKÝ
ODBOJ
A JEHO
PAMÁTNÁ MÍSTA
NA OKRESE
KLATOVY

VII/1989

Venceř Saluply

KLATOVY 1985

Anna Soumarová,
Koldinova 422,
339 01 Klatovy 2.

V Klatovech 3.července 2008.

Vážený pane Zemane,

posílám Vám kopie fotokopíí rozsudku o který
jste měl zájem. Bohužel nevím, kdo nám z pozůstalých
poskytl originály k ofotografování. Já jsem v té době
ještě nebyla členkou ČSBS. Veškeré doklady HDK již
zrušeného OV ČSBS Klatovy jsou uloženy v Okresním
archivu v Klatovech.

Se srdečným pozdravem

Anna Soumarová

předsedky ZO ČSBS Klatovy

ČESKÝ SVAZ
bojovníků za svobodu
základní organizace
KLATOVY

Soumarová

jak je možno vypnout elektrický proud, přerušit telefonické spojení atd.

Bezpečnostní skupina měla za úkol kromě shromažďování zbraní zajistit v případě revoluce příslušníky gestapa a ostatních ozbrojených německých složek, české kolaboranty a zrádce, udržovat pořádek atd.

Přípravou na převzetí řízení veřejných úřadů a zdravotnictví byly pověřeny úseky správní a zdravotní.

Úsek dopravní měl připravit v případě převratu obsazení stanic spolehlivými lidmi v jihozápadním sektoru Čech a po převratu zajistit za všech okolností železniční provoz a vytvářet k tomu již od ustavení NRV podmínky zachraňováním, zdržováním a oddalováním zavlčení materiálu nutného pro provoz a údržbu. Dále měl udržovat vyšší stav personálu, bránit — pokud možno — odvodu zaměstnanců drah do Říše a po převratu provést ihned důkladnou očistu od zrádců a kolaborantů.

Vedoucí úseku dopravy František Margold si vytvořil užší odbornou skupinu, ve které byli vrchní adjunkt staničního úřadu Josef Leitner a ing. Jindřich Pohl. Na první poradě, která se konala v Margoldově kanceláři, si rozdělili členové užší odborné skupiny úseky své činnosti. F. Margold měl na starost věci materiální, J. Leitner věci dopravní a J. Pohl věci technické. K udržení provozu bylo nutné zajistit uzlové body dopravy Janovice nad Úhlavou, Domažlice a Staňkov spolehlivými lidmi v těchto uzlových stanicích. Po nenápadných informacích a důkladném prověřování byli získáni v Janovicích přednosta stanice Turinský, v Domažlicích vrchní adjunkt Emil Růžek, ve Staňkově přednosta Jan Bauer, ve Švihově traťmistr Šrámek a v Přešticích Švík.

Činnost klatovského NRV se začala slibně rozvíjet a do ilegální práce v jednotlivých úsecích bylo zapojováno stále více odbojářů. Se skupinou generála J. Dostála a J. Vozobule spolupracovali většinou bývalí legionáři, např. J. Koubík, Jan Pauli, Václav Strych, Petr Tuček, Jan Voráček, Jiří Šmídl, Chejlava, Šulda, Motlík a jiní, se skupinou Dr. Alfréda Zemana Dr. Jeřábek, Dr. Zvěřina, Dr. Saxl, Dr. Karel Soukup, ve skupině Stulíkově soudruzi Artur Cibulka, Václav Kmoníček a M. Škardová, se stavitelem Maškem Vilém Vacovský, R. Rondevald, Václav

Vlček, Pavel Mareš, Ant. Zuska, Zdeněk Maule, Jan Martínek a jiní, s MUDr. Dobruským dentista Josef Tuček a další.

Činnost NRV v Klatovech se však neomezovala jen na vlastní město. Vedoucí jednotlivých úseků získávali spolehlivé osoby i v jiných obcích a pověřovali je určitými dílčími úkoly nebo založením NRV v jejich bydlišti. Tak byl v Plánici získán Stěpán Lev, který sestrojil pro NRV vysílačku, v Sušici dr. Frant. Loudin a prokurista firmy Chemisolo Adolf Máslo, v Janovicích n. Úhl. z četnické stanice Karel Kotál a J. Maršálek, učitelé Josef Kocík, Václav Kybic, Antonín Frouz a další. Klatovský NRV spolupracoval nejen se skupinami v Plánici, Janovicích, ve Staňkově a v Přešticích, ale i s ústředním NRV a s NRV v Příbrami a v Plzni. A právě v plzeňském NRV číhala zrada. Jeden z jeho členů se stal konfidentem gestapa a udal vedoucí NRV v Plzni, Příbrami a v Klatovech. V Plzni byl zatčen vedoucí Burda, v Příbrami major Laub a v Klatovech Jaroslav Stulík. Když pak byl nalezen u spojky zastřelené gestapáky v Borovech seznam velké části členů klatovského NRV, nastalo rozsáhlé zatýkání. Dne 29. dubna 1943 byli zatčeni vedoucí jednotlivých úseků: generál J. Dostál, stavitel Zdeněk Mašek, primář Dobruský, dr. Alfréd Zeman, Jar. Vozobule, Frant. Margold a spolu s nimi i dr. Jeřábek z okres. úřadu, ředitel občanské záložny dr. Zvěřina, Josef Koubík a Štěpán Lev. 25. 5. 1943 si přišlo gestapo pro J. Leitnera a inž. Jindřicha Pohla. K dalšímu zatýkání došlo v červnu a na podzim 1943. Celkem bylo zatčeno asi 80 lidí. Poněvadž se gestapu podařilo odhalit i ukryté zbraně v ohradě stavitele Maška, v bývalé hospodyňské škole, pod kůlnou u domku za bývalými jezdeckými kasárnami a v železnič. zahradě v ul. Sv. Čecha, byl trestný postih zatčených velmi krutý. 15 z nich bylo odsouzeno k trestu smrti, ostatní buď k několika letům káznice, nebo byli bez soudu posláni přímo do koncentračních táborů. Většina starších nevydržela těžkou práci v koncentračním táboře a zemřela vysílením, jiní byli různým způsobem umučeni. Z celé skupiny zatčených se skoro polovina nevrátila. K trestu smrti byli odsouzeni a popraveni Jaroslav Stulík, generál Dostál, stavitel Zdeněk Mašek, JUDr. Alfréd Zeman, František Margold, Jaroslav Vozobule, Artur Cibulka, Jan Voráček, školník Petr Tuček, Josef Leitner, Josef

vězení na Pankráci 27. ledna 1944 a Hofman, jenž byl zastřelen na pochodu smrti.

V druhé polovině roku 1941 byla založena v Klatovech Janem Škardou odbojová skupina „Hnutí za svobodu“. V této době se dostavil k Janu Škardovi jistý Beneš, který snad byl z Moravy. Představil se konspirativně jako zástupce nakladatelství a nabízel mu koupi knih. Během rozhovoru se zmínil Beneš o ilegální organizaci Hnutí za svobodu a ptal se Škardy, zda by nechtěl pro tuto organizaci pracovat. Když se domlouvali, doznal Jan Škarda, že již dostal pokyny pro ileg. práci v této organizaci, a to dokonce dvakrát, jednou na adresu do zaměstnání, podruhé do bytu. Zpočátku byl na pochybách, zda nejde o léčku, zvláště když pokyny přišly brzy po zatčení členů ÚVODu. Návštěva neznámého Beneše z Moravy jej však utvrdila, že o léčku nejde, a proto začal získávat spolupracovníky. Nejdříve se obrátil na B. Šváru, který — jak se zjistilo — dostal také pokyny pro ilegální práci v tomto hnutí. Později získal i Fügnera, zaměstnance měst. úřadu, Václava Šnejdara, Kozáka a další. Schůzky se konaly v lese Boru na samotě Úblově nebo v tamní hájovně. Nezdá se však, že by tato skupina projevovala zvláštní aktivitu. Jisté je jen, že se Jan Škarda zúčastnil za Hnutí za svobodu zasedání na radnici večer 5. 5. 1945, kde zástupci pěti odbojových skupin zvolili členy národního výboru.

Odbojová činnost organizace KSC v Klatovech, která byla tvrdými zásahy gestapa proti neaktivnějším pracovníkům v r. 1939 zastavena, byla obnovena už na jaře 1941 zásluhou Jaroslava Stulíka, Artura Cibulky a Václava Kmoníčka.

Ještě během roku 1941 navázal Stulík spojení se Sirotkovým krajským vedením KSC a později i s krajským vedením NRV v Plzni. Organizace spolupracovala s komunistickou odbojovou skupinou v kožedělném závodě firmy Schwarzkopf v Sušici a postupně navázala kontakty i s vedoucími nekomunistických odbojových skupin v Klatovech. Na podzim 1942 se spojil Jaroslav Stulík s vedoucím nejpočetnější odbojové organizace legionářů a po dohodě s ním ustavil NRV, do něhož se aktivně zapojili i Stulíkovi spolupracovníci Artur Cibulka a Václav Kmoníček.

Hrůzné období heydrichiády po atentátu na říšského protek-

tora Heydricha na krátký čas utlumilo činnost ilegálních odbojových skupin, ale nezastavilo ji docela. Zběsilým zatýkáním a vražděním stovek odbojářů i nevinných českých vlastenců (jen ve Spáleném lese u Klatov bylo postřeleno v době od 31. května do 3. července 1942 73 bezbranných obětí) chtěli nacisté vyvolat mezi českým obyvatelstvem pocity hrůzy a strach a odvrátit je od jakéhokoliv dalšího odporu proti okupantům. Dosáhli však pravého opaku. Hromadné vraždění a cynismus, s jakým oznamovali jména svých obětí, ukázali pravou tvář fašismu, vzbudili ještě větší nenávist proti sobě a přivedli do řad protifašistických bojovníků další občany.

Již na podzim 1942 začal pracovat v Klatovech Stulíkův NRV (národní revoluční výbor), který měl kromě příprav k ozbrojenému povstání v daný okamžik převzít do svých rukou řízení všech úseků veřejné správy v Klatovech. V jeho čele stál výbor složený z předsedy, politického vedoucího a vedoucích jednotlivých úseků veřejné správy. Hlavním činitelem však byl politický vedoucí, který řídil celou činnost NRV ve všech jeho správních odvětvích. Jemu podávali vedoucí úseků zprávy o své činnosti a on pak jejich práci usměrňoval a dával jim další pokyny. Politický vedoucí byl i ve styku s krajským a ústředním NRV. Předsedou klatovského NRV byl primář MUDr. Dobruský, který vedl také úsek zdravotnictví, politickým vedoucím učitel hudby Jaroslav Stulík. Vojenskou skupinu vedl generál Josef Dostál a architekt Zdeněk Mašek, úsek veřejné správy dr. Alfréd Zeman z pracovního úřadu, úsek dopravní vrchní oficiál staničního úřadu František Margold. Vedením bezpečnostního úseku byl pověřen vrchní strážmistr Jaroslav Vozobule. Každý z těchto vedoucích si pak pro plnění uložených úkolů vytvořil svou odbornou skupinu ze spolehlivých lidí, kterým objasnil cíl a způsob činnosti skupiny a dával jim další direktivy. Při získávání spolupracovníků měl každý přísně dodržovat konspirační pravidla a dbát, aby se z odborné skupiny znalo navzájem nejvýše pět osob.

Vojenská skupina se zaměřila na získávání zbraní a jejich údržbu a soustřeďování informací o rozmístění ozbrojených německých orgánů (gestapo, Sicherheitsdienst, Schutzpolizei, Wehrmacht atd.) a shromažďovala plány, z nichž se dalo vyrozumět,

Vážený pane kontrolore,

odpovídám na Váš dopis, kde se tážete na svého zetě Dr. Alfreda Z e m a n a, s nímž jsem se seznámil ve vězení.

Po třídenním bombardování Drážďan byla věznice na George Bährstrasse v Drážďanech stejně jako ještě obě další/: Mathildenstrasse a Zacharnitz:/ evakuovány dále na západ. Naše na George Bährstr., kde byl také Dr. Zeman, byla převedena pěšky do Mišně a to na půdy mišenského hradu, kde nás bylo ubytováno celkem 1200 vězňů, většinou Čechů a Moravanů. Tam jsem poznal Dr. Zemana, jenž docházel do našeho koutku Brnaků i s gen. Josefem Dostálem, rodákem od Přerova, jelikož říkali, že mezi námi přece jen se cítí lepší a že také nálada mezi námi je posilující. Byli oba kandidáti, smrti a trpěli stejně jako všichni ostatní zimou - bylo to od 16 do 21 února t.r., kdy byly velmi citelné mrazíky a k tomu ještě hrozný hlad, žádná voda, ba ani ne možnost jíti na stranu, protože nebylo tam nádob a když konečně je dali, tak 3 štoudve pro tolik lidí naprosto nemohly stačit. Za těch 5 dní jsme ta dostali jen 3 x teplou stravu. Bída byla hrozná. Při tom byl on již velmi vysílen, hubený a hladový, že za kousíček chleba, který jsem mu ze soucitu dal, když jsem jedl, mně opětovně a až dojemně děkoval, bohužel bylo mi to možné dáti jen, že jsem obdržel za sepisování kartotéky vězňů kus chleba od našeho správce, takže jsem se s kamarády on podělil. Bavit jsem se s ním o budoucnosti a o budoucím našem státě a jeho názory byly tak velmi ideální a odlišné od toho všeho, co jsem do té doby o té věci slyšel, že jsem sám vyhledával příležitost a dával podnět k rozhovoru v tomto směru. Přítomen byl, příp. býval také MUDr. Arnošt Nesnal, přednosta zdrav. služby zem. úřadu v Brně, Doc. MUDr. Haškovec z Prahy, další si nepamatuji.

Byl v Trestaneckém úboru drážďanské věznice/: dlouhé úzké kalhoty a dřeváky/ a protože mu byla zima, měl přes hlavu přehozenou deku jako se nosí na Slovácku vlnáky. Na rodinu velmi vzpomínal a velmi se těšil, jak si bude vážit rodiny a klidu, a věřil pevně, ba skálopevně, že již má vyhráno a že se vrátí, protože Němci již si nebudou troufat provádět ty vraždy dále, když to již tak vypadá. Byla totiž rozšířena správa, xže "zaručená", že Hitler je sesazen, Blomberg že je v čele Německa a že navazuje se jednání o mír, jak prostřednictvím Vatikánu, tak i Španělska.

Pak jsme byli odvezeni vlakem do Lipska, kde přišli kandidáti smrti do věznice na Moltkestrasse 47, zatím co my bez rozsudku dosud jsme přišli do věznice na Bethovenstr. 2. Tak mám zmizeli tito ubozí kamarádi s očí a až po našem osvobození, které se stalo dne 19. dubna 1945 jsme zjistili ve věznici na Moltkestrasse 47, že tam bylo 63 kamarádů popraveno, mezi nimi i Dr. Alfred Zeman a gen. jezd. Josef Dostál dne 13. dubna 1945. To je správa autentická a od tamní správy věznice, takže zaručená.

Zjišťoval to kamarád Josef Vohradský, techn. úředník Škodových závodů v Plzni. Protože ta věznice existuje a byla v provozu a také úřední záznamy jsou, doporučoval bych Vám, abyste se obrátil prostřednictvím min. sociální péče o úřední správu.

Zajisté si na něho bude pamatovati Rostislav Boleloucký, odb. učitel ze Slavkova, jenž byl také s námi.

Promiňte, že nic bližšího Vám nemohu sdělit, protože Vám chci říci jen to, co bezpečně vím, abych Vám Váš bol nedělal ještě větším, protože vím, že je beztak bolestný.

Uchovám ho vždy v nejlepší upomínce
a zůstávám oddaným

Alfred Zeman, major
IN 93,
Brno, Č. Pole
Trávníky 66.

Schrift

1 H 200/44

J 143/44

Im NAMEN DES DEUTSCHEN VOLKES!

In der Strafsache gegen

- 1.) den Beamten der BMG. Frantisek M a r g o l d aus Klattau, geboren am 9. September 1895 in Murau/Steiermark,
- 2.) den Brigadegeneral a.D. der ehemaligen tschechischen Armee Josef D o s t a l aus Klattau, geboren am 6. Mai 1891 in Tutschin(Mähren),
- 3.) den Arbeitsamtsabteilungsleiter Dr. jur. Alfred Z e m a n aus Janowitz, geboren am 26. April 1909 in Korytschan(Mähren) sämtlich Protektoratsangehörige, z.Zt. in dieser Sache in gerichtlicher Untersuchungshaft, wegen Vorbereitung zum Hochverrat, hat der Volksgerichtshof, 1. Senat, auf die am 16. August 1944 eingegangene Anklage des Herrn Oberreichsanwalts in der Hauptverhandlung vom 27. September 1944, an welcher teilgenommen haben

als Richter:

Oberlandesgerichtsrat Dr. Illner,
 Kammergerichtsrat Rehse,
 SA-Brigadeführer Major a.D. Idebel,
 General der Landespolizei a.D. Meißner,
 General der Flakartillerie a.D. Haubold,

als Vertreter des Oberreichsanwalts:

Oberlandesgerichtsrat Dr. Dose,

für Recht erkannt.

Frantisek M a r g o l d, Josef D o s t a l und Alfred Z e m a n haben im 4. Kriegsjahr in einer geheimen Umsturzorganisation im Protektorat mitgearbeitet.

Als Kriegskollaborateure unserer Feinde haben sie sich damit für immer ehrlos gemacht. Sie werden mit dem

T o d e

gestraft.

Gründe:

4707ⁿ
 440

G r ü n d e :

I.

Es ist gerichtsbekannt, dass sich vom Jahre 1942 an unter massgeblicher Beteiligung kommunistisch gesonnener Kreise des tschechischen Volkes eine Umsturzorganisation im Protektorat gebildet hat, die unter der Bezeichnung "Nationaler Revolutionsausschuss" es sich zur Aufgabe machte, in jeder nur denkbaren Hinsicht den Umsturz vorzubereiten mit dem Ziele, im Zusammenwirken mit den Feindmächten einen selbständigen tschechischen Staat wieder zu errichten. Im Rahmen dieser Geheimorganisation hat sich in Klattau der vom Volksgerichtshof bereits abgeurteilte tschechische Musiklehrer S t u l i k in besonderem Ausmass betätigt. Durch ihn sind auch die Angeklagten zur Mitarbeit im "Nationalen Revolutionsausschuss" veranlasst worden.

Dazu steht im einzelnen folgendes fest:

Der Angeklagte M a r g o l d wurde durch Stulik im Dezember 1942 für den "Nationalen Revolutionsausschuss" geworben. Er erklärte sich zur Mitarbeit bereit und erhielt den Auftrag, die Beamtenschaft der Eisenbahnbetriebsleitung in Klattau für die Organisation zu erfassen. Diesem Auftrage kam er mit Erfolg nach. Er warb verschiedene seiner Berufskameraden, die nach dem gelungenen Umsturz bestimmte Ämter in der Eisenbahnverwaltung übernehmen sollten, für die Organisation und war auch damit einverstanden, dass durch die gewonnenen Berufskameraden andere Beamte der Protektoratsbahnen ausserhalb von Klattau über Zweck und Ziel des "Nationalen Revolutionsausschusses" unterrichtet wurden. Mindestens zweimal nahm der Angeklagte an Zusammenkünften teil, bei denen unter Leitung des Stulik der Fortgang der illegalen Arbeit besprochen wurde, insbesondere auch die Abgrenzung der Aufgabengebiete jedes einzelnen Mitarbeiters Gegenstand der Erörterung war. Als Mergold am 29. April 1943 festgenommen wurde, befand er sich im Besitze eines Röhrchens mit Zyankali, das er von Stulik erhalten hatte

- 3 -

mit dem Auftrage, sich im Falle der Festnahme dadurch selbst das Leben zu nehmen, um so die Umsturzorganisation vor Verrat zu bewahren.

Der Angeklagte D o s t a l wurde gleichfalls gegen Ende des Jahres 1942 von Stulik, den er durch den Chefarzt des Klattauer Krankenhauses, Dr. Dobrusky, kennengelernt haben will, für die Geheimorganisation geworben. Auch er nahm im Januar und Februar 1943 an den schon eben erwähnten zwei Besprechungen teil, bei deren ersterer ihm die Bearbeitung des "militärischen Referats" übertragen wurde. Um diesem Auftrag nachzukommen, liess er sich durch den ihm inzwischen zugeführten ehemaligen Gendarmeriewachtmeister Vozobule darüber berichten, wie stark die in Klattau liegenden deutschen Polizeiarbeiten seien. Er erfuhr von Vozobule ferner, dass ein - z.Zt. allerdings nicht zugängliches - Waffenlager (ohne Munition) in Klattau vorhanden sei. Er hatte ausserdem mit dem Mitangeklagten Zeman gelegentlich eine Unterhaltung über versteckte Waffen und erfuhr von diesem, dass nach umlaufenden Gerüchten, in der Nähe von Klattau Waffen versteckt seien. Auf diese Mitteilungen will Dostal allerdings, da sie keine unmittelbaren Zugriffe auf die angeblich vorhandenen Waffen ermöglichten, kein Gewicht gelegt haben. Um die offenbar geplante militärische Organisation im Rahmen des "Nationalen Revolutionsausschusses" aufbauen zu können, wandte er sich jedoch an mehrere ihm von früher her bekannte ehemalige tschechische Offiziere, die allerdings ihre Mitarbeit verweigert haben sollen.

Im Februar 1943 will Dostal in der Erkenntnis, dass der "Nationale Revolutionsausschuss" stark unter kommunistischem Einfluss stand, seine weitere Tätigkeit für diese Organisation eingestellt haben. Er führte nunmehr aber mit dem Mitangeklagten Zeman und dem landwirtschaftlichen Direktor Zverina in Klattau Besprechungen über die Bildung eines "Nationalausschusses", der es sich zur Aufgabe machen sollte, im Falle eines Umsturzes im Protektorat für den reibungslosen Fortgang von Handel und Wandel zu sorgen. Dass diese Besprechungen bestimmte organisatorische Ergebnisse gezeitigt haben, hat die Hauptverhandlung nicht ergeben.

Der Angeklagte Z e m a n wurde gleichfalls gegen Ende 1942 von Stulik für den "Nationalen Revolutionsausschuss" ge-

- 4 -

geworben, nahm an der ersten der beiden schon erwähnten Besprechungen teil und erhielt die Aufgabe zugewiesen, im Falle des Umsturzes den Arbeitseinsatz und die Wirtschaft in Klattau zu leiten. Er setzte sich daraufhin mit dem bereits genannten Zverina und dem Protektoratsbeamten Dr. Jerabek in Verbindung, die er für die Organisation warb. Ausserdem führte er ein- oder zweimal die schon erwähnten Unterhaltungen mit Dostal über angeblich vorhandene Waffenverstecke. Als er danach gelegentlich einer Besprechung mit Stulik von diesem erfuhr, in welchem Umfange sich kommunistisch gesonnene Kreise an dem "Nationalen Revolutionsausschuss" beteiligten, will er - ebenso wie Dostal - seine Mitarbeit verweigert haben. Er ist jedoch geständig, danach mit Dostal und Zverina die Bildung eines wirtschaftlichen Überbrückungsausschusses erörtert und darüber mit verschiedenen Tschechen gesprochen, zu diesen auch von dem "Nationalen Revolutionsausschuss"-allerdings ohne werbende Tendenz - erzählt zu haben.

Diese Feststellungen beruhen auf den eigenen Angaben der zur äusseren Tateseite in allen wesentlichen Punkten geständigen Angeklagten. Soweit der Angeklagte Dostal mit Nichtwissen bestritten hat, von Zeman etwas über ein angeblich in der Nähe von Klattau befindliches Waffenversteck erfahren zu haben, ist er durch die auch bei der Gegenüberstellung mit Bestimmtheit aufrecht erhaltenen Angaben des Zeman überführt.

II.

Zwar mögen die Angeklagten - wie Dostal und Zeman von Stulik nicht darüber unterrichtet worden sein, dass die Geheimorganisation, für die sie geworben wurden, die Bezeichnung "Nationaler Revolutionsausschuss" führt. Dass es sich aber tatsächlich um diese Organisation handelte, ergibt sich zwanglos aus der Tatsache, dass Stulik als gerichtsbekannter leitender Funktionär des "Nationalen Revolutionsausschusses" sie dafür warb. Daraus folgt, dass die festgestellte Tätigkeit sämtlicher Angeklagter, soweit sie auf Veranlassung des Stulik tätig wurden, im

- 5 -

Rahmen des "Nationalen Revolutionärausschusses" entfaltet worden ist und somit - zur äusseren Tatseite betrachtet - geeignet war, die hochverräterischen und feindbegünstigenden Bestrebungen dieser Geheimorganisation zu fördern.

Sich dieser Bedeutung seines Tuns bewusst gewesen zu sein, hat der Angeklagte Margold ausdrücklich und glaubhaft eingeräumt.

Dostal und Zeman haben jede hochverräterische und feindbegünstigende Schuld bestritten. Diese Einlassung ist aber nach der Überzeugung des Senats bewusst unrichtig.

Es ist schon an sich wenig wahrscheinlich, dass Stulik, der den Angeklagten Margold recht eingehend über die umstürzlerischen Ziele des "Nationalen Revolutionärausschusses" unterrichtet hat, nicht auch in gleicher Weise Dostal und Zeman informiert haben soll. Selbst wenn das aber nicht geschehen sein sollte, so ergab sich für die letztgenannten beiden Angeklagten doch aus der Sachlage zwanglos die umstürzlerische Zielsetzung der ihnen angesonnenen und von ihnen entfalteten illegalen Tätigkeit. Jeder Tscheche weiss und auch den Angeklagten Dostal und Zeman war klar, dass das Reich nicht gewillt ist, jemals freiwillig auf das Protektorat zu verzichten. Sie gingen also davon aus, dass ein gewaltsamer Umsturz in Böhmen und Mähren erfolgen soll; für den Einsatz dabei war, wie sie wussten, die Organisation bestimmt, dann zur Sicherung von Ruhe und Ordnung nach dem gelungenen Umsturz bedurfte es im Hinblick auf die vorhandenen legalen Machtmittel der Protektoratsregierung nicht einer Geheimorganisation. Erst recht wäre es für den Fall einer rein legalen Zielsetzung der Organisation nicht erforderlich gewesen, im Rahmen der letzteren ein militärisches Referat einzurichten, nach Waffen Umschau zu halten und den Versuch zu machen, sich Gewissheit über die Stärke der deutschen Polizeikräfte in Klattau zu verschaffen. Im übrigen handelt es sich bei Dostal und Zeman um gebildete und intelligente Tschechen, die auch schon deshalb sich sagen mussten und gesagt haben, dass eine Geheimorganisation nichts anderes bezwecken könne, als den gegen das Reich gerichteten Umsturz vorzubereiten mit dem Ziele, in erhofftem Zusammenwirken mit den Feindmächten einen

- 6 -

selbständigen tschechischen Staat wieder zu errichten. Auch ihre hochverräterische und feindbegünstigende Schuld steht deshalb ausser Zweifel, ohne dass es auf die Erhebung der von der Verteidigung des Angeklagten Zeman hilfsweise beantragten weiteren Beweise ankommt.

Dagegen vermag sich der Senat nicht voll davon zu überzeugen, dass auch die von Dostal und Zeman geplante wirtschaftliche Überbrückungsorganisation hochverräterische Ziele zu folgen bestimmt war. Allerdings mag sein, dass beide Angeklagte, die sich geständig an der kommunistischen Einflussnahme auf den "Nationalen Revolutionsausschuss" stiessen, nunmehr eine auf rein "nationaler" Grundlage stehende Organisation gleicher Art ins Leben rufen wollten. Wäre das der Fall, so läge die hochverräterische Zielsetzung auch dieses Ausschusses klar zutage. Dafür liegen aber im Hinblick auf das Bestreiten beider Angeklagter umso weniger hinreichende Anhaltspunkte vor, als die Möglichkeit nicht ausgeschlossen werden kann, dass ihnen überwiegend wirtschaftliche Erwägungen vorschwebten und sie deshalb von dem Bestreben geleitet waren, im Falle eines Umsturzes den möglichst reibungslosen Fortgang von Handel und Wandel sicherzustellen.

Selbst wenn man jedoch zu Gunsten der Angeklagten Dostal und Zeman - ihrer vom Senat als widerlegt angesehenen Einlassung folgend - unterstellen wollte, sie hätten nicht einmal den hochverräterischen und feindbegünstigenden Charakter ihrer Mitarbeit im "Nationalen Revolutionsausschuss" erkannt, so wären sie deshalb doch nicht straflos. Wie sie selbst einräumen, ist ihnen mindestens nachträglich auf Grund der Eröffnungen des Stulik klar geworden, dass der "Nationale Revolutionsausschuss" kommunistische, also reichsfeindliche und umstürzlerische Bestrebungen verfolgte. Davon mussten sie Anzeige erstatten. Das haben sie jedoch nicht getan, sodass sie gegen § 1 der Verordnung des Reichsprotektors zur Abwehr der Unterstützung reichsfeindlicher Handlungen vom 3. Juli 1942 sich vergangen haben.

III.

III.

Zur Frage der Strafzumessung bedarf es nur weniger Worte. Wer sich, wie es die Angeklagten getan haben, nach der zweimaligen Verhängung des Ausnahmezustandes noch gegen Ende 1942 und Anfang 1943 bereit findet, im Protektorat in teils grösserem, teils geringerem Ausmass seine Hand zu reichsfeindlichem Tun zu bieten, zeigt sich damit als völlig unbelehrbarer Reichsfeind. Sein Tun kann nicht als leichter Fall (§§ 91 b Abs. 2 StGB., 3 der Verordnung vom 3. Juli 1942) gewertet werden. Deshalb hat der Senat unter Berücksichtigung von Tatzeit, Tatort, Tatziel und Täterpersönlichkeit gegen sämtliche Angeklagte, die sich für immer ehrlos gemacht haben, auf die Todesstrafe als die allein schuldangemessene Sühne erkannt. Dem steht auch nicht entgegen, dass Margold in der Hauptverhandlung sich offen zu seiner Tat bekannt und ehrliche Reue gezeigt hat, dass ferner Dostal und Zeman jede deutschfeindliche Einstellung betreiten. Die Tat allein wiegt so schwer, dass jedes vorher oder nachher gezeigte Verhalten demgegenüber belanglos erscheint.

Weil die Angeklagten verurteilt worden sind, haben sie auch die Kosten des Verfahrens zu tragen.

Dr. Illner

Rehse

Oktober 1944

1. Vermerk: Die Vuen. haben sich für eine reichsfeindliche Widerstandsorganisation im Protektorat anwerben lassen, hier an verschiedenen Treffs teilgenommen und sich zur Mitarbeit für die Organisation bereiterklärt. Im einzelnen sollte Margold das Verkehrswesen, Dostal das militärische Referat und Zeman den Arbeitseinsatz und die Wirtschaft für den Bezirk Klattau leiten. Zeman setze sich auch mit weiteren Personen in Verbindung, die er für die Organisation warb. Außerdem führte er Unterhaltungen mit Dostal über angeblich vorhandene Waffenverstecke.

2. Der Reichsminister der Justiz Berlin, den 19 Oktober 1944
IV g^{10a} 4707 /44

An

den Herrn Deutschen Staatsminister
 für Böhmen und Mähren

in P r a g

Betrifft: Todesurteil gegen 1. František Margold,
 2. Josef Dostal
 3. Alfred Zeman
 4.
 5.

Aktz. 12 J 143/44 des ORA.b.VGH.

Anlagen: ✓ 4 Bände Strafakten,
 — Gnadenhefte,
 ✓ 1 Berichtsabschrift (zu fertigen)
 ✓ 1 Urteilsabdruck.

Der Volksgerichtshof hat die oben bezeichneten Protektoratsangehörigen wegen landesverräterischer Feindbegünstigung und Vorbereitung zum Hochverrat am 27. September 1944 zum Tode und zu lebenslangem Ehrverlust verurteilt.

Anbei übersende ich die Vorgänge mit der Bitte, die Entschließung zur Gnadenfrage herbeizuführen.

Ich halte die Vollstreckung des Urteils für geboten.

Im Auftrag

3. Herrn Abt. Leiter
 m.d.B. u. Zeichnung
4. Nach 1 Monat

729/10 L 19/10

Neumann

Gfg.-B.-Nr.: 1769/149 Bei Sendungen an mich auf äußerem Umschlage links oben angeben.

- Schreiber dieses Briefes darf nach Ablauf von 3 Monaten der Strafzeit, das ist ab _____ allen _____ Wochen einen Brief absenden und einen Brief empfangen. Der Empfänger _____ fen Angehöriger ist zeitlichen Beschränkungen nicht unterworfen. Nur in dringenden Fällen darf die Frist unterbrochen werden. Es empfiehlt sich weder Bargeld noch Briefmarken den Briefen beizufügen, Geld ist direkt auf das Konto des Gefangenen einzuzahlen.
 - Besuche sind nach Ablauf von 3 Monaten der Strafzeit, das ist ab _____ aller _____ Monate — Wochen zulässig. Die Genehmigung hierzu ist in der Regel ~~vorher~~ schriftlich oder mündlich einzuholen. Die Besucher müssen sich im Bedarfsfälle auch über ihre Person ausweisen können. Besuchszeit: ~~Montags oder donnerstags~~ von 1 bis 5 Uhr. An allen anderen Tagen können Besuche nur in besonderen Ausnahmefällen gestattet werden.
 - Eswaren, ~~Gegenmittel, Tabakwaren, Seife, Zahnputzmittel, Pomaden, Salben usw. werden nicht angenommen.~~ Werden solche Sachen dem Gefangenen zugedacht, dann empfiehlt es sich, für solche Zwecke auf das Konto des Gefangenen bei der Kassenstelle einen angemessenen Geldbetrag einzuzahlen, da auch Postzusendungen solcher Art nicht ausgehändigt werden, sondern bei den Effekten verwahrt bleiben würden.
- Einzahlungen nur Dienstag und Freitag von 9 bis 13 Uhr. **Keine Briefmarken senden!**

Untersuchungshaftanstalten Dresden A 24, George-Bähr-Straße 5,

Ma nejdražai' a milovaneu Janusko,

Ke stredu dne 27. 9. 44, jsem byl odsouzen
kár. soudem dooran v hraděmoch k nepřetržitému
vězení, jaký se dle vědecké zákoni vyvíjí. Doufal
jsem v příznivější pohodu a zřetelen k okolno
sem mi přestou činnosti za všem mi bládnou.
Bylo mi líto, že jsem se s vámi, jak jste mi s Ma
řenkou slibily, v příležitosti hlavního přelícení ne
setkal a ulevilo se tak ani s vámi snad napo
sled vidit, obejmut a rozloučit. Páni vtrásko
va z Dobrušky, jak mi pozdravy od vás vyřídila, tak
již snad také sdělila vše o výsledku. Můj právní
zástupce p. D. H. Astfalk z Berlína mi upřel, že
to výsledky sdělí a že miite jsti před podáním
žádost' o milost navštívi. Gbyva' mi tedy již jen je
dina možnost estou milosti k vám všem domi
se navrátiti. Po celí dny, zejména v křičel'd chr-

líč publicum jsem ho i duchem nepoušel a
ani ^{mezi} svých chvil, i když bych nebyl u tebe, učko pra-
ho jinča, ušel a tímž podivem a sourozencem, alych
se nemodlit a v duchu nevyponimat siho, čím jsem
všem byl povinným a co jsem měl ještě dobrého
oplatit pro tvá věchný tu štěstí a osobní opokojenosti, ma-
jati osobní radosti z tvého blaha. Jem Bůh ti, zda
kolo učko živoucího srdce učostí se na prádu a
zda píci unáternu učlosti. Až jsem všchno, až d se
vám začarovat, a bylo mi velice líto, když se mi to ne-
šlo podat. Podroboval jsem se úplné předponím a ne-
zřekám proto ještě úplné naději. Jednej, má draha, klegra-
ficky o svým právním zastupcem, aby mne, jak slibel,
uvažně ^{zpravidla} připadně vám poradil o podání žádosti omi-
lot z tví strany, resp. žádost o první pozvánku. Mauwinka
státním byl jisti už u páne presidenta nebo ještě nýč.
Napis' mi obratem, co jsti všchno udělali, až d věděl
si mám sám proti soudní národní dvír a zřektem
žádost o učlost. Takiech a mauwinka a ty podějte záto
i každém případě zoláštěna Volksgerichtshof v Berlín-
1. strát; písemnou adresu jsti u pražského advokáta.

Mnoho na tvá zprominám a uctívám stále ještě ne-
deji. Zud'te proto všchnu doua kladu. Jamičo, jinča
modlím se za tvá a žiji mne neopusti tvá
jednej takiv kletovích o ~~me~~ omi žádosti Alpid

Paris

Yanina Zimnitsova

Postkarte

Postkarte

Zanovice n. M.
C. 113.

Strafgefängnis Plözensee in Berlin

Der Untersuchungsgefangene darf nur alle 14 Tage einen Privatbrief oder Karte schreiben oder empfangen. Für Briefe, die in einer anderen als der deutschen Sprache geschrieben werden, beträgt die Schreibfrist 6 Wochen. Lebens- und Genußmittel sowie Arzneien dürfen nicht zugesandt werden. Trotzdem übersandte Gegenstände dieser Art verfallen amtlicher Verwertung. Die Zusendung von Zeitungen, Büchern usw. ist verboten. Der Untersuchungsgefangene darf nur alle 4 Wochen einmal einen Besuch empfangen. Besuche bedürfen der vorherigen Genehmigung des Richters oder Staatsanwalts.

Sběratel ztracených duší

PROLOG

Nikdy jsem na duchy nevěřil, ani pojem duše, jakési esoterické materie, kterou nikdo nikdy neviděl a v ruku neuchopil, tedy jakési nic, jsem blíže nezkoumal. Přesto o duši mluví kdekdo. Je mu těžko na duši, duše se raduje, touží, uniká atd. Duši mají i vybásněné bytosti včetně Járy Cimrmana, archanděla Gabriela. Duši mají i umělecká díla, obrazy, hudba, přírodní scenerie a ozývá se i duch ústavy, základního konstitučního zákona, nebo také duch nebo duše doby. Dokonce si z doby vlastního sportovního nadšení vzpomínám, že se v používaných mezinárodních pravidlech vyskytoval pojem „duch pravidel“ resp. „sportovní duch“, dnes také duch „fair-play“, který arbitr použil v těch případech, když soubor pravidel něco jmenovitě neobsahoval či nepopisoval. Takže pod pojem duše lze zahrnout cokoliv, co vlastně není potřeba nikomu nijak objasňovat. Fyziologické a materiální vymezení je ovšem zcela zjevné, „*cogito ergo sum*“.

DUŠE ZAPOMENUTÉ

O duše se v historii minulé i té nedávné vždy usilovně bojovalo, bylo to vždy snadné heslo, jako duše národa, duše společnosti, ale také duše ďáblem kupované nebo dušičky, co si od utopenců dával pohádkový vodník Česílko pod hrníčky na bahnitém dně rybníka. Ostatně se slaví i svátek „dušiček“ jako památka zemřelých, nám blízkých, jejichž identitu není těžké si vybavit, rodiče, babička, dědeček či někdo z blízkých příbuzných a známých. Posuneme-li se do minulosti o další jednu či více generací, tak se identita zemřelých počne zakrývat mlhou, až u obyčejných nevýznamných zcela vymizí. Jejich identity ale dále žijí ve zlomcích dědičných prvků, i když v každé následné generaci řádně zředěných.

Genové dědictví po našich předcích, které, jak dokazují soudobé genetické studie, se dá prokázat mnoho generací nazpět do minulosti, je jakési vyjádření dřívějších představ o osudové zátěži, přestože je nebylo možné konkrétněji definovat. Ani dnes, a patrně ani v daleké budoucnosti, nebude možné podrobněji popsat vlastnosti rodových následníků. Jejich genová skladba bude výsledkem náhodného míchání sekvencí, které bude v pomyslném skladu k dispozici a za jakých myslitelných podmínek se individuální míšení uskuteční.

To vše je nyní na prahu 21. století obvyklé a nikterak zvláštní a je to každému rozumem nadanému snadno pochopitelné. Jenže přejdou dvě generace, odehrají se události v hektických dobách a zpočátku zřetelná identita zemřelých se rozmazává a jen malému počtu se dostane té cti nebýt zapomenut ať v dobrém či zlém. Ti nezapomenutí se dostanou do výsadní skupiny duší, se kterými je obchodováno, jsou zbožím na krámu. V lepším případě jsou ikonami kulturního dědictví, které je bohužel ne pro každého čitelné. Při bližším pohledu se však obsahem těchto duší nestává jejich životní identita, ale jejich dílo či důsledky jejich konání, takže takové duše nejsou jen krámským zbožím ale často i politickým „mlýnkem na maso“, ze kterého jednou vypadne úžasná masa pro luxusní pochoutku na zlatém talíři, anebo podruhé hnusný „fuj-tajbl“ a v další generaci pak možná opět naopak. V průběhu doby se může jedno změnit v druhé, jak je momentální potřeba pro tvorbu zboží na pultech velkokrámu, kterým se někdy říká

globální trh či politika, bitvy o moc o životní prostor, nebo něco podobného, jak například „*společnost spektaklu*“¹⁾.

Vlastní pojem duše je tedy mlhavý a lze jej používat bez zvláštního rizika, že dotyčný bude vhašován do kaše nevědomosti či nevzdělanosti v duchu biblických rčení „*blahoslavení chudí duchem hříchu nečiní*“.

Jak to vše souvisí se sběratelstvím duší? O slavných bylo již napsáno až až, o zapomenutých zpravidla jen málo, někdy nic. Ti, co žili v malých obcích, se převážně zabývali zemědělskými pracemi a živili místní vrchnost, nebo dodávali do blízkých větších obcí své výpěstky, ale také bojovali v době neúrody o vlastní přežití či se často bránili drancování válečných soldatesek v dobách válečných, se málokdy stali předmětem bližšího historického zkoumání.

Dostal jsem se k tomuto tématu při téměř více jak čtyřletém bádání po původu prarodičů v různých starých dokumentech, od matrik počínaje, soupisem katastrů a jejich nájemců konče. Ostatně je to v současné době módní záležitost mít zpracovaný rodokmen. Pokusů o rekonstrukci souvislejších dějů geneze rodů již tolik není (nebo nejsou zveřejňovány).

Asi jsem měl štěstí, že těch zapomenutých, o kterých moje rodina neměla žádné povědomí, se objevilo tolik, že spíše než aby se vyjasnily dřívější rodové peripetie, tak se o své místo v poli zájmu přihlásilo tolik duší, že z toho šla hlava kolem.

PANSTVÍ KOJÁTKY A ŠARDIČKY

Tehdy ve mně začala doutnat myšlenka, že jsem narazil na něco možná výjimečného. Postupně, když se vyčerpал zdroj záznamů v matrikách, které jsou pro danou lokalitu²⁾ zachované asi od roku 1685, případně až 1725, se okruh zdrojů rozšířil na záznamy majetkové. A tu se z minulosti konce 17.století vynořilo vlastní panství obce Kojátky na Vyškovsku, tamní tvrz a svobodný pán Jan Štefan Sedlnický z Choltic³⁾ a jeho rod v Kojátkách jako jeden z mnoha dřívějších či dalších následných vlastníků, tehdejší reprezentant vrchnosti. Podařilo se najít i jeho erb zobrazený v pečeti na listině, kterou podává soupis obhospodařovaných poddanských (tzv. Lánský rejstřík) polností k datu 20.1.1668, včetně záznamů z následné revize krajskou [markraběcí] komisí z roku 1673, a to i s jmenným seznamem nájemců (u některých se uvádí držba od roku 1660, to je krátce po skončení třicetileté války). Obdobný přehled existuje i pro těsně sousedící obec Šardičky rovněž z 20.1.1668. Tehdejší majetková vlastnictví Šardiček jsou až asi do roku 1714 nepřehledná⁴⁾.

Krajina kolem obou obcí je typická rozlehlými lány polí rozloženými na zvlněném půdním reliéfu a zemědělské osídlení je zde prokázáno hluboko do minulosti. V Šardičkách byly nalezeny hroby (78) z doby „Unětické kultury“⁵⁾. Z pozdějšího období se uvádějí archeologické nálezy z počátku slovanského osídlení. V historických zápisech je obec datována rokem 1356. Další majitelé panství jsou útržkovitě známí, avšak o obyvatelích obcí není z té doby známo téměř nic. V Kojátkách asi od roku 1556 fungoval místní pivovar a jeho vlastníci, a zřejmě i vlastníci obce, byli těsně po skončení třicetileté války někdy kolem roku 1650 zosobněny Johankou Bohunkou Sedlnickou. Po ní asi jako dědictví její syn Hynek Vilém a dále kolem roku 1665 již zmíněný Jan Štefan Sedlnický.

¹⁾ La Société du spectacle, Guy Debord, Paříž 1967, stejnojmenný film 1973.

²⁾ Bučovice a okolní obce Kojátky, Šardičky a další od roku 1725, Milonice a přilehlé obce od roku 1685.

³⁾ Rod Sedlnitzky původem ze Slezska.

⁴⁾ Augustin Kratochvíl, Bývalý statek Kojátky a Šardičky, Třebíč 1931.

⁵⁾ Pozdní neolit cca 2200-1600 BC.

Po jeho smrti 1693 se panství v témže roce ujali jeho synové Antonín František a Vilém Hynek Sedlničtí z Choltic, které ještě v listopadu téhož roku prodali. Působení rodu Sedlnických v Kojátkách tedy skončilo prodejem panství i pivovaru roku 1693 a přešlo do vlastnictví Bernarda Antonína Brabanského rytíře z Chobřan.

Zotavování po zničujícím období třicetileté války (probíhalo pomalu dalších asi 40 let) dospělo k hospodářskému rozvoji a z minulosti a zapomnění se vynořují hospodáři na gruntech, jejich rodiny a jejich vazby na vrchnost. Ucelenější písemné záznamy, které se zatím podařily v archívu najít sahají právě do období po roce 1668. Matriky (narozených, sňatků a úmrtí) z lokality Kojátek se dochovaly až od roku 1735, Šardiček již od roku 1685. Tam kde nejsou písemné doklady byly i duše zapomenuté, které se již asi nikdy nepodaří oživit. V písemných podkladech, byť i zlomkovitých, jsou již nacházeny jen duše ztracené, které jejich vyjevením a uložením do dějinného kontextu jakoby znovu ožívaly.

ÚŘEDNÍCI

Z porovnání obou soupisů obcí Kojátky a Šardičky v Lánských rejstřících z roku 1668, jejichž vlastníci byli různí, se náhle vyloupla další duše bezejmenného úředníka, který oba dokumenty pečlivě připravil a vrchnosti předložil k podpisu a vložení pečeti. Rukopis zápisů je evidentně shodný tak jako datum podpisů. Další duše úředníka, jiného než předchozího, se přihlásila o pozornost při porovnání zápisů revizi z roku 1673 (obec Kojátky) a 1675 (obec Šardičky), opět shodou rukopisů.

Dokonce se zachoval vlastnoruční přípis již zmíněného Jana Stefana Sedlnického, ve kterém se obhajuje komisi v krajském městě Brně vůči stížnosti na své chování, zřejmě k vlastním poddaným. Ve svém písemném prohlášení, psaném moravsko - slezským jazykem, všechny stížnosti na něj kladené považuje za neoprávněné, jak by se jinak mohl přiznávat, že z poddaných chtěl vytěžit co nejvíce. Je to vcelku pochopitelná taktika vrchnosti nic nepřiznávat, která se vine jako dědičná zátěž dějinami až do současnosti. Pro sběratele duší je to pohled nejen do duše dávného reprezentanta lokální vrchnosti, ale i duší poddaných, kteří dosáhli svého ohlasu u úřadů Markrabství moravského a správy v Brněnském kraji. Ostatně Pan Jan Stefan Sedlnický zemřel a jeho synové panství záhy prodali, takže v roce 1693 se již uvádí jiný majitel.

Mezi jmény nájemců půdy a tedy i majitelů gruntů jsou jména, která se zde následně vyskytují dalších nejméně 250 roků a příslušníci těchto rodin (rodů) se dostali do relativně těsného vztahu k příslušníkům rodů Zemanů. O tom však později.

ROD ZEMANŮ

Prapředci v agnátní⁶⁾ linii rodu Zemanů se do Šardiček a do blízkých sousedních Kojátek dostali ke konci 17. století. V seznamech nájemců půdy zachovaných z období asi let 1660-1680 se jejich jména ještě nevyskytují ani v okolních menších obcích včetně lidnatějších Bučovic či Bohuslavic. Odkud přišli a kdy se v Šardičkách usadili, nebylo nijak lehké se dopátrat a v prvopočátku se zdálo, že o tom chybí jakékoliv písemné podklady. Pátrání po jejich duších bylo docela napínavé.

Odněkud však zcela jistě přišli, usadili se zde, založili či zabezpečili rodiny, získali do nájmu polnosti v rozloze, které by je uživily a opatřili prostředky pro budoucí pokolení.

⁶⁾ Agnatus proximus – rodová příbuznost v otcovské linii.

Postupně vybudovali solidní prosperující grundy, rozmístěné v původní centrální části obou obcí, Kojátkách pak poblíže místního kostelíku. V Kojátkách i sousedních Šardičkách se některé grundy zachovaly až dodnes (samozřejmě opravované či jinak upravované). Nebyly to v dané době asi snadné úděly.

Přestože obě obce velmi těsně sousedí, ke konci XVII. století každá patřila do jiné farnosti i panství. Kojátky byly přifařeny k Bučovicím, kde však historické události zničily existující písemnosti (požár po vpádu Švédů r. 1645). Farní matriky se útržkovitě zachovaly až od roku 1732. Šardičky měly štěstí, že byly stranou těchto událostí v jejich farnosti, kterou byly nedaleké Milonice. Tam se zachovaly matriky už od roku 1685.

Zatím je jisté, že již nejpozději v roce 1684 zde zakladatelé rodu hospodařili na poměrně rozsáhlých propachtovaných pozemcích. V soupisu majitelů panství Kojátek a Šardiček z roku 1668 a následně 1673 se ještě žádný nájemce se jménem *Zeman* nevyskytuje. Zato v matrice farnosti Milonice, o několik roků později, jsou již záznamy o jejich přítomnosti. Prvním, který se v Šardičkách ve věku asi již 49 roků usadil byl Bartoloměj a s mladou ženou Zuzanou zde založil rodinu a zplodil 6(7) dětí, jak se v matrice dají najít i data jejich narození. Nejstarším byl asi Matyáš pak Justina po ní Matěj, snad i Josef, pak Magdalena, Martin a Václav. Bartoloměj utrmácen životem v roce 1699 zemřel ve věku 67 let⁷⁾. Takže jeho rokem narození je spolehlivě rok 1632. Jeho rodiče byli svědky doby císaře Rudolfa II, následně císaře Matyáše a prožili celou třicetiletou válku. Bartoloměj se narodil v období prvního vpádu švédských vojsk a válek s císařskou katolickou armádou v Pobaltí, Sasku, Slezsku i Bavorsku, v letech 1643-6 také na Moravě. Byla to doba Albrechta Valdštejna, devastace válkou zasažených oblastí, šíření chorob a rozsáhlého ekonomického úpadku. Následky se hojily jen pozvolna, někde až dalších 50 let.

Do osudu rodiny zasáhla i dobová vrchnost. Z historie vystupuje v Kojátkách rytíř Bernard Bravanský z Chobřan, který roku 1693 koupil osadu Kojátky, ke které pak v roce 1714 přikoupil vedle ležící osadu Šardičky. Tak někdy kolem roku 1683 do Šardiček, které byla z předešlého období značně zpustlé, přišel Bartoloměj Zeman, jehož původní sídlo bylo asi zpuštěno v průběhu třicetileté války, ale také dost možná za válečného tažení osmanských Turků 1663-1683⁸⁾. Dost pravděpodobně se účastnil i některých válečných tažení. Jméno *Zeman* asi původně znamenalo jen vztah k zemanskému majetku, (tvrz, vesnice ap.), takže z dnešního pohledu by se mělo psát s malým "z". V novém osídlení se osvojilo jako součást jména. V nejstarším matričním záznamu je již psán jako "*Zeman*" (*Bartl, Bartonie, Bartholomeus*). Je nepochybné, že určité polnosti obhospodařoval tak, aby zabezpečil rozrůstající se rodinu. Po jeho smrti (1699) zřejmě převzal grunt jeho syn Matyáš a bratr Matěj (Matheus - Matouš) a z počátku s pomocí matky Zuzany a mladšího bratra Martina zabezpečovali chod hospodářství. Zachoval se i zápis o sňatku patrně prvorozeného Matyáše s Dorotou Příkrylovou z Milonic, a to ještě za života jeho otce Bartoloměje v roce 1697. Matyáš však záhy, asi roku 1701, zemřel, jak dosvědčuje záznam o novém sňatku vdovy Doroty v roce 1702. Další syn Bartoloměje Matěj se posléze oženil (1705) se starší, asi o 7-8 let vdovou Marinou a tím vlastně udržel rodovou posloupnost v Šardičkách na dalších více jak 250 let.

Nový majitel panství rytíř Bernard Brabanský z Chobřan⁹⁾ pronájem polností rodině

⁷⁾ Záznam v matrice MZA signatura 12826 list 114.

⁸⁾ Turci pronikli až k Brnu, Olomouci, do Slezska.

⁹⁾ Jeho matka asi Barbora *1612

potvrdil (nejpozději v roce 1715, to je krátce poté, co přikoupil sousední osadu Šardičky - 1714). Majitel panství (Bravanský ≈ Brabantský ≈ Brabanský *≈1630-40, † 1722), patrně potomek účastníka válek na straně císařské (s titulem rytíř – nižší šlechta), měl zájem na obhospodařování a výnosech z pozemků panství a osídlování svých osad podporoval. Nové osadníky na svém panství vítal. Kde Bernhard Brabanský zemřel (†1722) a kam se poděla jeho duše není známo, avšak vdova po něm Johana (*1667), se na tvrzi v Kojátkách dožila věku 77 let a nakonec zde i 19.4.1741 zemřela. Jejich dcera Johana (*1700) panství zdědila a po sňatku s Rudolfem Říkovským (*1668) na něj majetek převedla. Rudolf Říkovský se dožil požeňnaného věku 80 let a v Kojátkách zemřel 22.6.1748. Ještě v lednu 1736 se jim narodila dcera Marie Otýlie a po 13 měsících v květnu 1737 dcera Marie Johana. Matka Johana zemřela v Kojátkách 1753.

Otázkou je, za jakých okolností se noví osadníci do Kojátek a Šardiček přistěhovali, nebo jak jim byly vrchností pozemky pronajímány. Jistou představu o tom poskytují Lánské rejstříky, obsahující soupisy pozemků a jejich nájemců, zachované z roku 1668 a jejich revize z roku 1671, v případě obce Šardičky až z roku 1675. U poddaných to bylo se svolením vrchnosti, i když se mohlo jednat o přemístění mezi vzdálenými a odlišnými lokalitami, které ovšem byly ve vlastnictví téhož majitele. U svobodných to mohlo být východisko z neutěšených poměrů v zemi. V pozdějším době majitel gruntu a nájemce polností uzavíral s vrchností smlouvu o převedení nájmu na dalšího hospodáře. Mohl to být vlastní syn (většinou starší 24 let) nebo i příslušník jiné rodiny, pokud v jeho vlastní rodině syn nebyl. Takové smlouvy se kolem roku 1800 již zachovaly. Zmíním se o nich později.

KARLÍK ZEMAN

Prvorozeným synem Bartoloměje byl Matyáš, který se narodil někdy v roce 1676, kdy ještě jeho otec nespíše prožíval válečné dění tehdejší doby, která se nesmazatelně zapsala do dějin jako doba plná zmatků, válečných konfliktů ať už ve střední Evropě nebo na východě v pobaltských krajích¹⁰⁾ či Ukrajině až po černomořský Krym. O tom co Bartoloměj v té době prožíval a čeho byl přímým účastníkem můžeme jen spřádat smyšlené příběhy. Dříve než se Bartoloměj usadil ve zpustlých Šardičkách někdy kolem roku 1683 měl již kolem sebe rodinu a patrně také už i tři děti, Matyáše, Justinu a Matěje. Matyáš jako prvorozený měl tedy převzít grunt, který Bartoloměj v Šardičkách oživil a až do své smrti rozvíjel. Matyáš dospěl a ve věku asi 21 let se (28.9.1697) oženil ze sličnou Dorotou z nedalekých Milonic, dcerou Jakuba Přikryla. Na jeho svatbě se otec Bartoloměj s uspokojením díval na mladé novomanžele, kteří se usadili u tchána Přikryla v Milonicích. Děti nějak nepřicházely, na hospodářství bylo stále mnoho práce a Matyášovi přestalo sloužit zdraví. Když se zdálo, že se všechno opět napraví a Dorota očekávala prvního potomka, Matyášovo zdraví se zhoršilo a před koncem roku 1701 ve věku pouhých 25 let zemřel aniž svého potomka spatřil. Jeho duše či vzpomínka zůstala zasutá ve foliantech matrik dalších 300 let. Jeho dítě pohrobek se narodilo 4.1.1702 a dostalo jméno Carolus, dnes bychom mu asi říkali Karlík. Matka Dorota, dosud mladice, nechtěla zůstat sama a čile se rozhlížela po okolí, zda by se nenašel nějaký ženich. I našel se Jan Hašek z nedalekých Dobročkovic, ale se svatbou se sečkalo, až se dítě pohrobek narodí a matka porod ve zdraví přečká. Stalo se. Dorota setrvala po porodu ve zdraví

¹⁰⁾ Švédsko Polské válčení, povstání kozáků na Ukrajině, krymským Tatarům, Polsko-Litevské soustátí, boje proti osmanským Turkům.

první čtyři týdny a svatba s Janem Haškem z Dobročkovic se konala již 5.2.1702. Zda o Karlíka dobře pečovala v nové rodině, nebo se objevila nějaká kojenecká choroba se již nedá dopátrat. Jen záznam v matrice potvrzuje, že Karlík se dožil jen 10 měsíců a koncem listopadu 1702 zemřel a v Milonicích byl pohřben. Tam někde se setkal s dušemi svých předků otcem Matyášem a dědou Bartolomějem s výhledem do kraje, kde jeho rod žil a dosud hospodaří po více jak dalších 300 let.

PODDANÍ A VRCHNOST

Nyní trochu přeskočím do roku 1755, do doby po vytvoření nového takzvaného Tereziánského katastru. Roku 1749 byla v obou obcích Kojátky a Šardičky provedena rektifikace pozemků a na jaře roku 1755 jejich následná revize. Asi v roce 1754 se majitelem panství, a tedy i obou obcí, stal Josef Polzer a ten zřejmě provedl zásahy do rozdělení pozemků mezi starousedlíky, což se jim bezpochyby nelíbilo a objevily se zárodky rebelie. Ostatně je známo, že v období kolem roku 1760 byly v Čechách i na Moravě zaznamenány selské bouře na vícero místech.

Zmíněné dokumenty se zachovaly a odhalují několik duší, které již souvisejí s rodovou linií. Členy rektifikační komise byli i zástupci poddaných, držitelé gruntů v Kojátkách, Josef Konečný, Václav Zeman [*1718, †1769] a Martin Pospíšil. Určená Rektifikační komise se zabývala i stížnostmi poddaných v Šardičkách. Jako hlavní rebelanti zde vystupují dva, Matheas (Matěj) Zeman a Pavel Čech. V osobní přísežné výpovědi Matěj Zeman ve věku 70 let (v dokumentu je jeho věk 70 let explicitně uveden => *1684 - † 28.8.1758) přísežně prohlašuje, že jeho rod získal k hospodaření pozemky od pana Brabantského z Brabantova před 40 roky (tj. asi roku 1715) a před 22 lety jim tento stav potvrdil i následný majitel Rudolf Říkovský z Říkova (tj. roku 1733). Výpověď zapsal v moravštině písmem kurent auditor komise. Nejzajímavější je však existence vlastnoručního podpisu Matěje Zemana a Pavla Čecha, kteří stvrzují znění a pravost zápisu. Je zde i podpis stávajícího majitele Josefa Polzera. V tomto dokumentu se tedy o místo v historii přihlásilo několik duší i s jejich starostmi a odkazem na mnohem starší děje.

HOSPODÁŘI

Vrátím se zpět k počátku 18. století. Z předešlého se ukazuje, že na přelomu 17-18. století v Kojátkách a Šardičkách již hospodařily dvě rodiny Zemanů, Martina (*25.10.1687) a Matěje (*1684). Martin a Matěj byli bratři. Jejich společným otcem byl Bartoloměj (*1632) a matka Zuzana jejíž původ se noří do hluboké mlhy.

Z Tereziánských katastrů k roku 1749 a následné rektifikační revize z roku 1755 se dá také vyčíst, že se nájemné pozemky a zřejmě i grunty převáděly z otce na syna, jejich výměra se zpravidla nedělila. Držení pozemků v dědičném nájmu rodin bylo běžné a vlastně to potvrzuje i již zmíněná výpověď Matěje Zemana, když nový majitel Josef Polzer (asi z roku 1754) chtěl provést nějaké změny a dřívější nájemní vztahy nehodlal uznávat. Později ke konci XVIII. století byla většina pozemků a gruntů převedena do vlastnictví hospodářů za úplat. Na statku Kojátky-Šardičky se výkup do dědičné držby uskutečnil v roce 1772 (za ½ lánový statek [grunt] to bylo 60 zl. chalupa za 20 zl.)] zápis o držbě byl proveden až po zaplacení, které většinou hospodáři uskutečnili do roku 1780.

DUŠE DĚTÍ

Úmrtnost dětí v minulých stoletích byla vysoká a nevyhýbala se bohatým ani chudým. Život v malých obcích a panstvích s převážně zemědělskou činností byl drsný, když se neurodilo byl hlad, když přišly nemoci nikdo nepomohl. Rodiny na gruntech potřebovaly pracovní sílu a tu mohly poskytnout jen početné děti v rodině, pronajímat si cizí námezdnou sílu bylo vyjímečné a když, tak jen jako výpomoc při sezónních pracích. Pro vrchnost museli robotovat a na vlastní pole jim nezbývalo dost času. Děti se úspěšným rodinám rodily takřka přes rok, ale také často v kojeneckém či batolecím věku umíraly. Když se narodily v zimních měsících chřadly ze zimy, v letních měsících musely s matkou na pole, kosily je choroby. Kolem roku 1740-50 prošla krajem metla neštovic, procházející vojska Prusáků sem zavlekla cholera či mor. Pohled do matrik z té doby je smutný. Celé stránky jsou zaplněny záznamy o smrti dětí. Zdá se, že úmrtní matriky byly vedeny pečlivěji než matriky narozených. Za zápis do matriky narozených si farář vybíral poplatek, takže chudí rodiče často nestihli zapsat narození dítěte a to již zemřelo. Takže úředně se duše dítěte ani nezapsala, že vznikla a již se objevila v knize mrtvých.

MARIANA

Narodila se v průběhu druhé poloviny roku 1739 matce Kristýně a otci Antoniovi (Antonovi) Zemanovi. Asi nebyla zdravá, takže rodiče váhali se zápisem do matriky narozených, nač utrácet zbytečně peníze za poplatky faráři a navíc byly v běhu vyčerpávající letní polní práce. Mariana umřela 4.4.1740 ve věku necelého 1 roku. To již matka čekala další dítě, které mělo větší štěstí, jeho duše byla zapsána do matriky po narození 9.9.1740 pod jménem Marina. Její další osud není znám, snad se dočkala dospělosti a provdala se do některé z okolních vesnic.

VÁCLAV VOJÁK

Ve starších zápisech se v matrikách u dospělých mužů často uvádělo i jejich postavení, v dnešním chápání zaměstnání. Na vesnici to byli nejčastěji zemědělci v postavení nájemců (rusticus), nádeník či čeledín (inmann), nebo také jako láník (nájemce pozemku například o rozloze 1 lánu)¹¹⁾, v popisovaných obcích pak nejčastěji (1/2) nebo (1/4) láník, a jako takoví jsou zahrnuti do seznamů nájemců ať již Lánského rejstříku, Tereziánského či následného Josefského katastru. Jiná povolání se vyskytují u osob osídlených ve větších obcích, v pozdější době v souvislosti s rozvojem manufakturních výroby (tkadlec, obuvník, kovář ap.), služeb (úředník, hostinský, zapisovatel aj.). V soupisu osob, které se vyskytly při prohledávání různých dokumentů, jsou i některé zajímavé. V roce 1763 v Kojátkách zemřel ve věku 28 let (*≈1735) Wenczelus - Václav) Zeman povoláním voják (miles). Jeho otec je pochybný, v matrice 8.6.1712 je zapsáno "*Pokřtěno jest dítě z nepoctiveho lože Antonín, Matka Bieta po nebožtiku zemanu ze Šardiček*".

Hypotetický otec Václava vojáka Antonín Zeman tedy neměl to štěstí narodit se na prosperujícím gruntu, byl asi levobočkem některého z hospodářů. Když dospěl oženil se, ale zůstal chudým podruhem a ještě v roce 1749 je v Tereziánském katastru veden jako čeledín v Kojátkách. Proto byla pro jeho syna Václava, který se narodil 24.9.1736, zřejmě nedobrovolně určena služba ve vojsku Marie Terezie, snad byl i nedobrovolně zrekvírován, kde jako voják sloužil buď v blízké vojenské posádce v Bučovicích (zde byl

¹¹⁾ 1 lán => asi 16,5 ha

i vojenský špitál), nebo se mu naskytla příležitost při přesunu vojenské jednotky okolím rodiště se podívat v parném létě domů na rodiče, snad byl i zraněn či nemocen. Jako rekvírovaný voják musel sloužit buď do konce života, nebo byl nejméně ve 14-ti leté službě. Při návštěvě Kojátek však za neznámých okolností zemřel. Zbyl po něm jen zápis na jednom řádku v knize úmrtí k datu 15.7.1763. Jeho otec asi také churavěl, protože krátce po synovi 1.9.1763 ve věku 52 let také zemřel. I jemu je v knize úmrtí věnován jeden řádek. Další záznamy o této celé rodině pak vymizely.

DVOJČATA JOANES A JAKOB

Václav Zeman a Christina, asi neměli na růžích ustláno. Obhospodařovali grunt v Kojátkách č.17. Ten dům dosud stojí v historické části obce nedaleko místního kostelíku. K němu patřilo asi 4¾ ha od vrchnosti pronajatých polí, navíc měli vůči vrchnosti robotní povinnost (*asi 3 dny v týdny*), bojovali s počasím, úrodou či neúrodou, vlastními nemocemi či neduhy svých dětí. Děti byly od útlého věku zapojeny do práce a jejich podíl na hospodaření rodiny byl nemalý. Wenceslaus (Václav) se narodil 5.6.1712 a Christina snad o několik roků později. Do manželství vstoupili někdy kolem roku 1730. Povědomí o prvních narozených dětech je nejisté (*matrika se dochovala až po roce 1735*). Podle dochovaného záznamu prvorozená Marina (*12.1.1740) zemřela ve věku 19 let. Další děti přicházely na svět s jednoročním odstupem. Narození dvojčat Joanese a Jakoba se zdálo být požehnáním, po porodu byla dvojčata pokřtěna, přihlásili se kmotři z Kojátek. Bylo parné léto a celá rodina se musela věnovat polním pracím včetně matky s kojenci. Drama vyvrcholilo koncem srpna. Nejdřív zemřel 2½ měsíční Joanes (23.8.1742) a krátce po něm i Jakob (17.9.1742). V následujícím roce se narodil Franciscus (František), ten se již dožil dospělosti. Christina porodila ještě asi pět dětí, z toho se však věku do čtyř let nedožily tři. Utrmácená Christina ve věku necelých 50 let zemřela. Vdovec Wenceslaus zůstal na gruntu sám, o přežívající děti a hospodářství se musel někdo s ním starat. Proto se ještě v létě 1759 znovu oženil s vdovou po sousedovi Brabcovi. Vzpomínka na zemřelé děti a vztah ke jménu Joan (Jan) byla jeho osudovým mementem. Tři další děti, které byly pokřtěny jménem Joans zemřely do 3 let jejich věku. Snad jediný pokračovatel rodu Franciscus ve 43 letech zemřel na nějakou chorobu.

BARONESA A ŽEBRAČKA

Je vznešená duše ze šlechtického rodu méně zapomenutá než duše tulačky a žebračky, které se v životě sejdou na jednom místě? Mohlo by se říci, že vznešenější duše bude mít větší váhu v knize zemřelých. Zápisy však vypovídají o opaku. Na tvrzi či zámečku v Kojátkách dožívali bývalí i současní vlastníci panství Johana Brabantská, vdova po rytíři Bernardu Brabantském, její dcera Johana provdaná za následného majitele Jana Rudolfa Říkovského a samotný Jan Rudolf Říkovský. Společně s nimi tu žila i mladičká baronesa Hatula De Albou pocházející z panství Hluboká. Snad tam byla dána na vychování či opatrování. Zemřela ve věku 4 roků. Více se o tom v knize úmrtí nepíše. Celkem tedy místně vznešená rodina. V obci žili i místní chudáci, žebrači, dnes bychom řekli bezdomovci. Jednou z nich byla i žebračka Muler. Jak si s nimi osud zahrál? Ze jmenované vznešené rodiny nejprve zemřela ve věku 77 let Johana Brabantská (19.4.1741), krátce nato (26.3.1743) našli zabitou obecní žebračku Muler pohozenou u Vyškova. Jan Rudolf Říkovský zakončil svůj bohabojný život o pět let později 22.6.1748 ve věku požehnaných 80 let. Mladičká baronesa Hatula skonala krátce nato v roce 1750

ve věku 4 let. Samotná Johana Říkovská, rozená Brabantská, která ještě v roce 1749 podepsala revizi katastrů panství, zemřela ve věku 53 let (24.5.1753). Na první pohled nic až tak zvláštního. V knize mrtvých je duším vznešených věnován každé jen jeden řádek, ale žebračce Muler patří dva řádky, které se pro následného sběratele duší nedají přehlédnout. Pro sběratele je to jakási rarita, nebo se snad tato ubohá duše takto hlásí o nezapomnění ?

DUŠE V RYBNÍKU

Stalo se v létě LP 1701. Milonice, farní městys byl v centru dění robotného lidu i zdrojem zábav ve volné nedělní dny. Bylo parné léto, vzduch se v onom červencovém dni jen tetelil a voda v rybníce na okraji Milonic a Uhřic lákala k osvěžení. Kamarádi a sousedé se v nedělní odpoledne scházeli v šenku aby hrdlo svlažili a probrali místní události. Několik žejdlíků piva oroseného spláchno prach v hrdlech z probíhajících žní a sklizně úrody. Sousedé Jan a Matouš byli ženáci, jejich mladé ženy se radovaly z chlapů onakých. Zvláště Jan, také mu říkali Honza, byl divoch a v šenku se často naparoval, jaký on je chlap. Doma měl ale přísnou ženu Kateřinu, která pocházela z nedalekých Dobročkovic. Před oltářem si své "ano" řekli již před více jak 10 roky, takže Kateřina muže více komandovala, než k němu láskou vzhlížela. Ostatně čtyři děti ji dávaly dost starostí a otec Jan v šenku vždy pár krejcarů probendil. To nedělní parné odpoledne 26. července 1701 bylo věru horké, ale v dáli se kabonily bouřkové mraky. Matouš, o čtyři roky mladší soused, se holedbal, že do rybníka skočí a ze dna puškvorcový kořen vytrhne. Tak se taky stalo. Na hrázi se shlukli svědci oné sázky a Matouše povzbuzovali v bujaré veselosti. Matouš do vody skočil, voda se za ním zavřela, chvíli všichni čekali, ale Matouš se neobjevoval. Tu všichni dostali strach. Soused a kamarád Jan shodil dřeváky a do vody skočil by Matouše ven vytáhl. Kola na vodě se rozběhla po hladině, ale oba chasníci se již nevynořili. Svědci na hrázi v panice křičeli, k pomoci se však již nikdo neodhodlal. Až k večeru, uprostřed bouřky, těla obou chasníků zachytilo bidlo místního rybáře a letitého ponocného. Krásné nedělní letní odpoledne skončilo tragicky. Dvě rodiny přišly o hospodáře. Pohřeb se konal v úterý 28.7.1701 na milonickém hřbitově ve svahu za kostelem. V matrice pak zapsal farář Olša Zachariáš, že byli na hřbitově v Milonicích pochováni sousedé Jan Zlámal a Matouš Zemanek co se v rybníce utopili..

Kateřina Zlámalka na pohřbu srdceryvně bědovala co si počne, jak ty nebohé děti uživí, kdo se o ni postará. Smutek u ní ale netrval dlouho i jala se poohlížet, zda by se za utonulého milovaného Jeníka nenašel nějaký náhradník. I našel se a za pár týdnů byla ruka v rukávě. Slavná svatby vdovy Zlámalky se konala 23.ledna 1702 v milonickém kostele a ženichem byl Andreas Navrátil. Nový sňatek potvrdili svědci Tomáš Láznička z Milonic a Laurentius Bednařík z Dobročkovic. Synek Martin se jim narodil 13.10.1702. Ti pak spolu dlouho věrně žili a horoucně se milovali.

FABER - FERRARIUS

Život na vesnici převážně spojený se zemědělstvím, ale také udržováním domácností, opravami a přístavbami gruntů se neobešel bez znalosti různých řemesel. Oprava či výroba nejrůznějšího nářadí pro polní práce, domácnost a vlastní hospodářská zařízení se neobešla bez znalostí a umu místních kovářů. Jistě takový kovář v Kojátkách byl a patrně

i jeho rodina zde byla delší dobu usazená. Kovářské řemeslo se dědilo, stejně jako další související činnosti, často felčarské - léčitelské. K jeho gruntu asi nepatřil nájem rozsáhlejších pozemků, zemědělstvím se příliš nezabýval, snad jen pro vlastní potřebu (ovoce, zelenina, drůbež ap.), proto taky není o kováři zmínka v katastrálních soupisech z roku 1749, revize 1755, či Josefinském katastru z 1787. V matrice se však našel Simon Hájek (faber-ferrarius) jako otec narozených dcer Magdalény (nar. 1778) a Rosiny (nar. 1780) v domě č.15. Jestli tam byla i vlastní kovárna není jisté. Do současnosti se zachovaly domy č. 17 a sousední č.16, takže následný č.15 byl již zbourán. Že to mohla původně být kovárna do jisté míry potvrzuje skutečnost, že na místě myšleného domu č.15 protéká potůček, který sbírá vodu ze svahů nad Šardičkami. Kovář přece potřeboval mít stálý přísun vody. Bližší než náhodný pohled do matrik by asi odhalil více.

CHOLERA

XIX. století se probudilo do éry technického rozvoje a hektické migrace obyvatel ve všech částech světa, toku zboží a peněz, expanze koloniálních imperií, politických a vojenských šarvátek v Evropě ale také nebyvalého rozšíření nejrůznějších nemocí, často zasahujících celé kontinenty. Snad nejzhubnější byla a dosud je cholera (*bacil Vibrio cholerae*), přenášená zdroji znečištěné vody. Kontinentem se převětl jako vlna a zanechal za sebou jen hromadné hroby. V XIX. století prošlo světem i Evropou asi 5 pandemických cholerozých pohrom a podlehl jim více než 100 milionů lidí. To všechno jsou ztracené a zapomenuté duše.

V pořadí čtvrtá pandemická vlna zasáhla Evropu zřejmě jako důsledek Prusko-Rakouských válek v letech 1865-70, do kterých se zapletla celá řada evropských států. O co hůře, válečné dění se v roce 1866 koncentrovalo do Čech a na Moravu. Pruská vojska se převalila několikrát přes obce na Vyškovsku a zanechal zde spoušť. Navíc sem zavlekli i nemilosrdnou cholera. Ta mnoho zdejších vesnic zdecimovala, v některých obcích zemřela až 1/3 obyvatel. V matrikách zemřelých z té doby jsou o tom mnohá svědectví.

Z těch skoro ztracených, ne však zapomenutých, je příběh mých dvou pra-pradědeků. V Bučovicích na Slavkovské ulici dodnes stojí domky, kde se oba narodili. Praděda Ignác Zeman se narodil v letním úterý 29. července 1806 v domě č.52, tehdy budoucí praděda František Hromádka již na jaře v neděli 30. března 1806 v domku č. 65. Oba domky jsou přes ulici od sebe vzdáleny méně jak sto metrů, takže se od dětského věku znali, asi spolu chodili do školy, snad byli i kamarádi. Osud je spojil tím, že si vnučka Františka Hromádky, Karolína vzala za muže vnuka Ignáce Zemana, Jana (mého dědečka). František i Ignác vedle sebe žili celých 60 let a nepochybně se důvěrně znali. Pak přišlo léto 1866. Rakouská a pruská armáda se soustředily na Moravě a v červnu 1866 se střetly u Hradce Králové. Rakouská armáda byla zdecimována, padlo zde více jak 44000 vojáků a zůstala zde spousta raněných. Ústup Rakušanů přes Olomouc k Vídni se odehrál zejména okolím Bučovic a Vyškova. V Bučovicích byli v místním špitále zanechání ranění. To již propukla letní červencová vedra, všeobecně mizerná hygiena, znečištěné vodní zdroje a potraviny vybudily masový atak cholery. Ten je v Bučovicích datován již v půli srpna 1866. Z centrální části obce se cholera rychle rozšířila do okolních usedlostí a postupně i okolních vesnic, odkud se dodávaly zemědělské produkty. Cholera se nakazili i pradědové Ignác a František a tak jak vedle sebe po 60 let žili, tak i společně na cholera zemřeli. František Hromádka v neděli 19. srpna 1866 a několik dní potom v pátek 24. srpna i praděda Ignác. Oběti cholery se pohřbívaly do společných zapomenutých

hrobů a jistě tam oba leží vedle sebe dodnes.

Nemoc řádila i v okolních vesnicích, Kojátkách, Šardičkách, Vícemilicích a mnoha dalších po několik týdnů od července až do listopadu onoho osudného roku 1866. Vymřely celé rodiny. V Kojátkách tehdy žilo několik rodin již rozvětveného rodu Zemanů. Cholera je zasáhla náhle a dramaticky, ostatně jak i další sousedy. V domě č. 7 žil hospodář František Zeman se ženou Marií a několika dětmi. Tragická kaskáda úmrtí začala již ve středu 7. června kdy zemřel tříměsíční Georg, pak v srpnu udeřila cholera, hospodář František 38 letý zemřel k polednímu v neděli 26.8 jeho sedmiletý syn Johan v podvečer téhož dne a matka Marie nevydržela nápor událostí a cholera ji sklátila příští neděli 2.9.1866. Rodina Františka Zemana v Kojátkách tím zanikla.

DĚDA JAN A JEHO SESTRY

Po II. světové válce, když jsem začal chodit v Bučovicích do školy (1945-6) děda Jan bydlel s babičkou v nedalekých Vícemilicích, od Bučovic po silnici asi půl hodiny cesty. Přestože jsem je nenavštěvoval často, mám na ty návštěvy dosud živé vzpomínky. V malém domečku se scházeli moji strýcové a tety, které jsem dosud neznal a také moji bratrance a sestřenice. Děda Jan byl pro mne autoritou a pokaždé když se rodina tísnila v jedné malé světničce, vždy tam vládla jakási pospolitost, i když se často přeli zejména o politice, jak se kolem roku 1946-48 vyvíjela. Když debata vrcholila děda zavelel, všichni se usadili ke stolu, poobědvali. Někdo přines džbán čepovaného piva, strýc Alfa rozdál karty na mariáš a ostatní si v klidu vykládali o své práci a životních starostech. Některé z bratranců a sestřenic jsem v pozdějších dobách potkal častěji, některé méně a některé bych dnes již ani nepoznal. Jednoho z nich Petra Démanta (syn tety Pavly, která těsně po válce zemřela) jsem neviděl 50 let, až v době internetu jsem ho opět objevil coby známého vědce genetika v Buffalu, USA a navázal s ním elektronický kontakt.

Děda Jan mě naučil sbírat houby ve Ždánickém lese, který začíná za Vícemilicemi a sousedními Nevojicemi. Byly tam a dodnes jsou krásné bukové porosty. Při cestách lesem mi děda vyprávěl své pytlácké příhody z mládí v období kolem první světové války, kdy byl všeobecný hlad a rodinu s více dětmi bylo nutné nějak nasytit. Taky mi povídal o svých problémech ve škole, kdy vedl trvalé rebelantské spory s katechetou či farářem. V roce 1921 v příležitosti narozenin presidenta Masaryka demonstrativně vystoupil i se svým dědem Vilémem a dospělými syny z církve katolické. Dodnes to ve mně zanechalo stopy. Při pátrání v matrikách jsem našel jeho i pradědův zápis ve farní matrice, kde je vepsána poznámka o vystoupení z katolické církve a jako znamení na věky zachována. Nevzpomínám si, že by mi děda vyprávěl o svém otci Vilémovi, či matce Antonii, nevyprávěl ani o svých sourozencích. Tehdy mě to ani nijak nechybělo. Teprve při pátrání po kořenech rodu jsem si položil otázku, jestli vlastně nějaké sourozence měl a kam se poděli. Teprve v matrikách se našla odpověď. Jsou to ztracené duše. Praděda Vilém (*9.2.1847 † 1942) byl prvním synem pra-pradědy Ignáce (* 29.7.1806, sňatek s Karolínou Pešerovou z Bučovic 10.8.1834 ve věku 27 let) avšak ve skutečnosti až jeho třetím dítětem (předcházely dcery Terezie *12.10.1840 a Karolína *25.10.1844). Prvorozeným synem pradědy Viléma byl můj děda Jan, na kterého mám stále živé vzpomínky. Jak to bylo s jeho sourozenci? V matrice se opět objevily zapomenuté duše dětí.

Doba se změnila, v Bučovicích, kde rodina pra-pradědy Ignáce žila a kde se také praděda

Vilém narodil, se rozmáhala manufakturní výroba, zejména textilní a vedle toho i potřebná další řemeslné výroby. Ignác byl domkářem a obuvníkem. Asi to nebyla příliš výnosná živnost. Praděda Vilém v Bučovicích dosáhl dospělosti, vyučil se řemeslu (tkadlec) a po sňatku s Antonií (roz. Staňkovou z Uhřic) se také v Uhřicích (Vyškovsko) usadil. Děda Jan má v křestním listě (*8.7.1878) místo narození Uhřice dům č. 28.

Anabáze rodiny za obživou pokračovala. V nedalekých Koryčanech se rozvíjela tovární výroba (M.Thonet asi od 1856) známého ohýbaného nábytku. Tam zamířil praděda Vilém a usadil se v domě č.56, který dosud stojí kousek nad náměstím, za kostelem sv. Vavřince směrem ke koryčanskému zámku. Domek se pak stal jeho vlastnictvím.

Konečně se dostávám k oněm mrtvým duším. V roce 1881 se Vilémovi narodila dcera Terezie, zemřela ve věku 10 let, roku 1883 se narodila dcera Emilie, zemřela po dvou měsících. Pak se roku 1886 narodila dcera Marie Valerie a zemřela za 7 dní. Konečně poslední dcera Paulina se narodila 1888 a zemřela ve svých třech letech. Rok 1891 byl smutným rokem, protože první Terezie zemřela v srpnu a Paulina před Vánoce. To vše se odehrálo v rozmezí věku 4 až 13 věku nejstaršího Jana. Proto se děda Jan o svých sourozencích nikdy nezmiňoval, asi mu předčasně zemřelé sestry ani příliš neutkvěly v paměti. Po 120 letech jsem tyto zapomenuté duše mých pra-tetiček našel v zápisech matrik.

Děda Jan v Koryčanech vychodil školu, vyučil se řemeslu obuvníka, v Koryčanech založil novou rodinu a zde se v již zmíněném domě č.56 narodil i můj otec Alfred (*26.4.1909). Později se rodina oklikou opět přestěhovala (asi 1911) do Bučovic na Slavkovskou ulici, kde se babička Karolína (roz. Hromádková) narodila v domě č. 65, což je kousek od původního domu č.52 na kraji Slavkovské ulice. Tam se jako první přistěhoval pra... praděda František Zeman z Kojátek (asi roku 1796), později se oženil s dcerou Antona Racka (6.11.1798) z místní, tehdy zřejmě movité rodiny¹²⁾ a založil zde rodinu. V březnu roku 1800 dům č. 52 na Slavkovské ulici koupil. Narodil se zde můj pra-pra děda Ignác, praděda Vilém a řada jejich sourozenců. Ale to je již jiná historie.

Můj otec Alfred

Z jedenácti dětí dědy Jan se dospělosti dožilo 9. Na dobové fotografii je celá rodina včetně praděda Viléma. Je to jediný dochovaný snímek. Přestože žili ve více než skromných podmínkách tři z nich vystudovali vysokou školu, další čtyři školu střední.

Zažili I. světovou válku, vznik Československé republiky, velkou hospodářskou krizi na přelomu dvacátých let a hluboké pokoření při Mnichovském diktátu a nacistické okupaci Německem v březnu 1939. Otce zastihla mobilizace na podzim v roce 1938 ve vojenské presenční službě a jako jeden z posledních stačil ještě promovat na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Promoval ve vojenské uniformě, civilní oděv ani neměl.

Zřejmě již na sklonku roku 1938 byl aktivován do armády a podílel se na logistických programech Československé armády, ukrývání skladů zbraní a zásob v očekávání válečných událostí. Po příchodu Němců a vzniku Protektorátu Čechy a Morava v těchto činnostech v ilegality pokračoval ve spojení s odbojem organizovaným skupinami bývalých armádních důstojníků. Je to historie dosti komplikovaná, písemné podklady, pokud vůbec existují, jsou útržkovité. Dalo by se říci, že se v daném kontextu ani nejedná o ztracené duše. Spíše by se mohlo říci, že duše pozapomenuté. Proto jsem zařadil i tento historický exkurz na poodhalený osud dvou odbojových spolupracovníků, který se

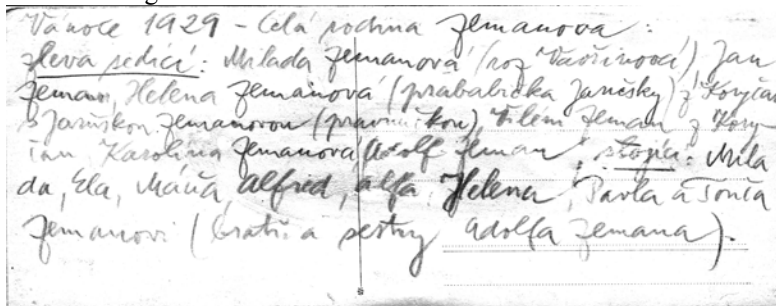
¹²⁾ Rodina Racků byla a dosud je v Bučovicích dost rozvětvená.

vyjasnil až po více než 60 letech. Nikoliv jako následná legenda, ale jako doklady doložitelný příběh. Jak k tomu došlo?

Odbojová skupina v Klatovech, byla založena na přelomu roku 1941-42. Na jejím formování se podílel i brigádní generál Josef Dostál, který až do března 1939 byl přednostou II. oddělení na Ministerstvu obrany. Podrobnosti o protinacistickém odboji na

Rodinná fotografie z Vánoc 1929.

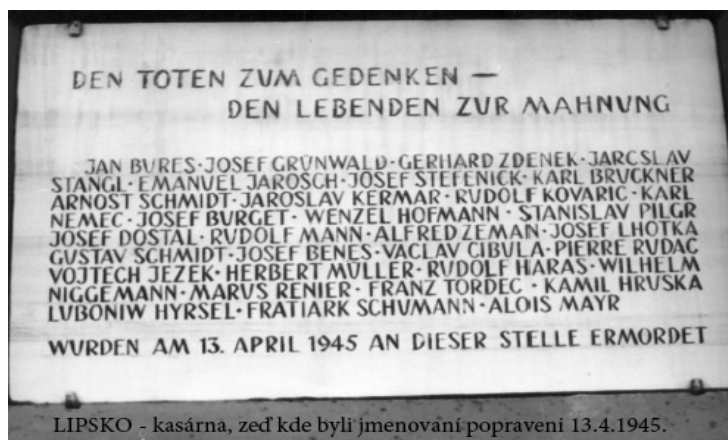

Klatovsku jsou knižně popsány¹³⁾ a nebudu je zde rozvádět.

Oba, mého otce i generála Dostála jakoby spojilo osudové pouto. Zřejmě úzce spolupracovali v odbojové skupině, generál Dostál zajišťoval kontakty s centrem odboje (generál Eliáš, možná až na exilovou vládu v Londýně), otec měl na starosti logistické operace na Klatovsku, Plzeňsku a snad i Domažlicku. Oba byli na podzim 1943 Gestapem zatčeni a vláčeni po různých věznicích, včetně Malé Terežínské pevnosti. V září 1944 byli společně jedním rozsudek odsouzeni za velezradu proti Říši k trestu smrti.

¹³⁾ Protifašistický odboj a jeho památná místa na okrese Klatovy. Jan Střeleček, Klatovy 1985, s 73 – 113.

Je příznačné, že rozsudek, který se jakoby zázrakem podařil dohledat až v roce 2008, začíná nadpisem „ **In Namen des Deutschen Volkes** ¹⁴⁾“. Čím se proti Říši provinili je v rozsudku podrobně popsáno. Nicméně se jako podstatné jeví konstatování německého soudu „Volksgerrichtshof, 1. Senat“ „... die unter der Bezeichnung *National Revolutionsausschuss* es sich zur Aufgabe machte, in jeder nur denkbaren Hinsicht den Umsturz vorzubereiten mit den Ziele, im Zusammenwirken mit den Feindmächten einen selbständigen tschechischen Staat wieder zu errichten“. Zachoval se i průvodní dopis, kterým se rozsudek odesílá Státnímu ministrovi pro protektorát Čechy a Morava ¹⁵⁾ k rozhodnutí o výkonu trestu z 21.10.1944. V řádném termínu pak popravy nebyly provedeny, zřejmě pro zvětšující se válečný chaos. Američané již překročili Rýn, Rusové se drali k Berlínu. Drážďany, kde německý soud sídlil byly drasticky vybombardovány v únoru 1945. Věznice a vězňové se přemísťovali na různých pochodech „smrti“ přes Míšeňský hrad až nakonec do Lipské věznice na Moltkestrasse 47. Tyto útrapy sdíleli oba odsouzení, otec a generál Dostál společně. Od Rýna se k Lipsku blížila 3.americká armáda pod velením gen G.S.Pattona. Před nástupem k osvobození města zahájila 3.divize US Army dělostřeleckou a bombardovací přípravu. Budovy kde byli vězňové uzavřeni, byly zasaženy, bachaři vězně vyvedli na prostranství dvora a ti, kteří byly odsouzení k smrti a viditelně chodili s nasazenými pouty, byli na místě postříleni. To se stalo 13.4.1945. Lipsko bylo osvobozeno 18.4.1945. K přežití tedy chybělo jen pět dnů. V bývalých kasárnách v Lipsku je společný hrob popravených a jejich památník.

Vedle ostatních jsou tam uvedeni i Josef Dostál a Alfred Zeman. Oba byli po osvobození Československa vyznamenáni, brig.gen. J.Dostál byly povýšen na divizního generála a oběma in memoriam udělil

President Československé republiky v uznání bojových zásluh, které získali v boji za osvobození Republiky Československé z nepřátelského obsazení Československý válečný kříž 1939.

Co k tomu dodat. Politické a válečné události jsou občas bizarní. Ještě v dubnu 1945 byli oba vlastizrádci (Německé říše), a v listopadu 1945 hrdinové (Československé republiky). Historie však zná takových příkladů mnoho.

Snad nejlépe to vystihuje citát Karla Havlíčka Borovského sepsaný před asi 150 lety ¹⁶⁾:

“ *Tak to chodí po tom světě každou chvíli jinak. Dneska ctí tě za svatého, zejtra budeš*

¹⁴⁾ „ve jménu německého lidu“

¹⁵⁾ Státním ministrem byl Karl Herman Frank, válečný zločinec, odsouzeným Československým soudem k trestu smrti a popraven 1946.

¹⁶⁾ K.H.Borovský, Křest svatého Vladimíra, zpěv 4. Perunův testament.

sviňák“.

Když se nad těmito osudy člověk zamyslí a s odstupem času se ptá, bylo to potřebné bojovat s nacistickou obludou s holýma rukama, ctít vlastenectví a právo na svobodu. Dnes nevím. Lze se ptát, jak by se osudy těchto lidí odvíjely po osvobození v dalších politicky bouřlivých letech 1948-53? Jak by to ovlivnilo jejich rodiny? Těžko říct. Oba byli v aktivním věku, měli odbojové zásluhy, vzdělání a vojenské hodnosti. Našel jsem si statistiku o Čs. generálech z roku 1938 a tam se ukázalo, že za nacistů v období Protektorátu Čechy a Morava bylo popraveno nebo ve vězení zahynulo 19 generálů. Pak v následných letech obnoveného státu 1948-50 bylo zjevně v politických procesech odsouzeno 7 generálů, kteří přežili nacistické běsnění.

Poučení necht' si z toho čtenář udělá sám.

EPILOG

Jak se mění generace a dramaticky se převrací či komolí nedávná historie, natož historická paměť u generací přicházejících, povědomí života předků se transformuje do digitálních podob analýz DNA a postupně mizí v chaosu dat uschovávaných v podivných schránkách. Pojem rodiny v širším kontextu se stává spíše kategorií sociálně právní a ekonomickou položkou kalkulací finančních toků, výnosnosti osobní presentace, převodů či dělení majetků, takže nakonec se opět jednotlivé osudy členů rodiny zamlžují a v krátkém času se přesouvají do spolku zapomenutých duší.

Uvědomil jsem si to v okamžiku, kdy máje spoustu informací v paměti svého počítače neočekávaná fatální porucha na ukládacím paměťovém disku zkolabovala a ve zlomku vteřiny data zmizela. Oživovat zapomenuté duše je tedy něco jako rekonstruovat souvislé řady dat a z nich čerpat chápání souvislostí a předávání zkušeností generaci následné.

Brno 6/2009

Číslo 315.

Arce Diecése Olomoucké

Země Morava

Děkanství Bzeněcké

Polit. okres Kyjov

Fara Koryčany

(Samosprávné město.)

Rodní a křestní list.

zdejší rodné a křestní knihy Sv. VIII. list 11. dosvědčuje se tímto úředně, že

v obci (misto, ulice, číslo) Koryčanech č. 56.

dne (vypiš) dvacátého osmého dubna tisíc

devět set devět (číslicemi) 26/4. 1909.

se narodil(a) a dne (i rok) 28. dubna 1909. ve farnosti

v chrámu Páně ad Sct. Václava v Koryčanech dle římsko-katolického obřadu

pokřtěn(a) byl(a) manželský syn — (dcerka):

(křestní a rodné jméno) Alfred Jan Zeman,

Otec*) Zeman Jan, obuvnický mistr v Koryčanech, syn Viléma Zemana tkalce v Koryčanech a jeho manželky Antonie Štautkové; f. c. římsko-katol.

Matka*) Karolina, dcera tatubá Hromádky, tkalce z Bučovic a jeho manželky Františky Buriánové; náboženství f. c. římsko-katol.

Křtil důst. pán: Josef Ostádal, Kooperátor

Kmotři: Antonie Zemanová, manželka Viléma Zemana, delníka z Koryčan

Babka: Zemanová Mlarovská z Koryčan č. 5.

Poznámka: Vytopil z církve katol. a zůstává bez vyznání (Výškov, 2/2. 1921. č. 2098.)

Potvrzuje vlastnoručním podpisem a razítkem úředním:

Farní úřad v Koryčanech, dne 21. června 1923.

Kaspar Ostádal
Kooperátor

*) Rodné a křestní jméno, náboženství, čas narození atd. jako v matrice.

Pauz'

Zamir'a Zimmova

Postkarte

Zanovice n. M.
C. M.

Strafgefängnis Plözensee in Berlin

Der Untersuchungsgefangene darf nur alle 14 Tage einen Privatbrief oder Karte schreiben oder empfangen. Für Briefe, die in einer anderen als der deutschen Sprache geschrieben werden, beträgt die Schreibfrist 6 Wochen. Lebens- und Genußmittel sowie Arzneien dürfen nicht zugesandt werden. Trotzdem übersandte Gegenstände dieser Art verfallen amtlicher Verwertung. Die Zusendung von Zeitungen, Büchern usw. ist verboten. Der Untersuchungsgefangene darf nur alle 4 Wochen einmal einen Besuch empfangen. Besuche bedürfen der vorherigen Genehmigung des Richters oder Staatsanwalts.

Neumann

Gfg.-B.-Nr.: 1769/144 Bei Sendungen an mich auf äußerem Umschlage links oben angeben.

- Schreiber dieses Briefes darf nach Ablauf von 3 Monaten der Strafzeit, das ist ab aller Wochen einen Brief absenden und einen Brief empfangen. Der Empfänger von Angehöriger ist zeitlichen Beschränkungen nicht unterworfen. Nur in dringenden Fällen darf die Frist unterbrochen werden. Es empfiehlt sich weder Bargeld noch Briefmarken den Briefen beizufügen, Geld ist direkt auf das Konto des Gefangenen einzuzahlen.
 - Besuche sind nach Ablauf von 3 Monaten der Strafzeit, das ist ab aller Monate — Wochen zulässig. Die Genehmigung hierzu ist in der Regel vorher schriftlich oder mündlich einzuholen. Die Besucher müssen sich im Bedarfsfalle auch über ihre Person ausweisen können. Besuchszeit: Montags oder donnerstags von 1 bis 5 Uhr. An allen anderen Tagen können Besuche nur in besonderen Ausnahmefällen gestattet werden.
 - Esswaren, Genusmittel, Tabakwaren, Seife, Zahnputzmittel, Pomaden, Salben usw. werden nicht angenommen. Werden solche Sachen dem Gefangenen zugedacht, dann empfiehlt es sich, für solche Zwecke auf das Konto des Gefangenen bei der Kassenstelle einen angemessenen Geldbetrag einzuzahlen, da auch Postzusendungen solcher Art nicht ausgehändigt werden, sondern bei den Effekten verwahrt bleiben würden.
- Einzahlungen nur Dienstag und Freitag von 9 bis 13 Uhr. **Keine Briefmarken senden!**

Untersuchungshaftanstalten Dresden A 24, George-Bähr-Straße 5,

Ma nejdražní a ustovana Janusko,

Ve středu dne 27. 9. 44, jsem byl odsouzen
kár. soudem doorem v Hradčanech k nepřetržitému
vězení, jaký se dle vědecké zákoni vyvíjí. Doufal
jsem v příznivější rozhodnutí a zřetelnu k okolnostem
které mi přestou činnosti za věnu mi bládnou.
Bylo mi líto, že jsem se stánu, jak jste mi s Ma
Janusko slibily, a příležitosti hlavněho přelícení ne
stíkal a udmohl se tak ani stánu snad napo-
sled vidit obejmout a rozloučit. Pánu Votržko
vo z Pobycau, jak mi pozdravy od vás vyřídila, tak
již smlá také sdělila vše o výsledku. Můj pravou
zástupca p. D. H. Astfalk z Berlina mnu upísl, že
tě výsledek sděti a že miite jsti před podáním
žádost' o milost navštívi. Gbyon' mi tedy již jen je
dina možnost estou milosti k vám všem domu
se navratih. Po celí dny, zejména v křičel'd chr-

líč přelicejsem jsem ho a duchu nepoušel a
ani ^{mezi} svých chvil, a už bych nebyl u tebe, u toho kra-
ho jinča, ujed a Tm'ch podiču a sourozenci, alych
a nemodlit a v duchu nevěroučnat řího, čim jsem
vsem byl povinnam a co jsem měl ještě dobrého
oplout pro tis věchuy tu štěstí a osobní opskojenosti, ma-
jak osobní radosti z toho blaha. Jem Bůh, vi, zda
kolo ucho žvolduho andu uctoci se na pradedu a
zda přeč unatizem uctosti. Čim jsem věchuy, alych se
vám zadovat, a bylo uči veluci líto, když se uči to ne-
hlo podat. Podroboval jsem a úplni předpřim a ne-
zřekim prolo ještě úplni naděj. Jednej, ma' draha, klegra-
ficy s ujm pravim zastupcem, aby mne, jak slibel,
uavšim ^{z nepředem} připadim vám poradit o podání žádost omi-
lot z tím stran, resp. žádost o první poznanu. Mauimka
státnem gli jisti už u pane presidenta nebo ještě tyse.
Napisi uči obratem, a jsti věchuy udělali, alych věděl
o uam sám proti soudni národní dvír a zřektem
žádost o uctot. Takuch a mauimka a ty podijte záto
v každem případě zoláština Volksgenetschhof v Berlinu-
1. schat; písmou adrem jsti u právního advokáta.

Mnoho na tis zporučinam a uctocim stále ještě ne-
deji. Zud'te proto věchuy doua klicim. Jamišo, jinča
modlim a za vás a žiti mne neopusti tis
jednej takiv klicovick o [redacted] uči žádosti Alpid

ČÍŽEK Jaroslav	1891-?	brigádní gen.	01.01.1935	generální sekretář obraný státu	generální sekretář obraný státu	divizní gen.	pověřen výkonem funkce zástupce ministra NÚH
DOLEŽAL Mikuláš	1889- 1941	divizní gen.	01.01.1938	V-VŠV	V-voj.mise pro Jugoslávii	divizní gen.	od 5.10.1938 velitel VI.sboru, popraven nacisty
DOSTÁL Josef	1891- 1945	brigádní gen.	01.01.1937	P-I/2.odděl.MNO	P-I/2.odděl.MNO	divizní gen. i.m.	popraven nacisty
DVOŘÁK Bohumil	1890-?	brigádní gen.	01.01.1938	u ZVV Praha	pers.záloha HŠ	brigádní gen.	do 14.9.1938 velitel PV Plzeň
DVOŘÁK Josef, Ing.	1892-?	brigádní gen.	31.03.1931	P-IV/2.odděl.MNO	V-telegr.vojska HV	brigádní gen.	

PRESIDENT

REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ

UDĚLIL

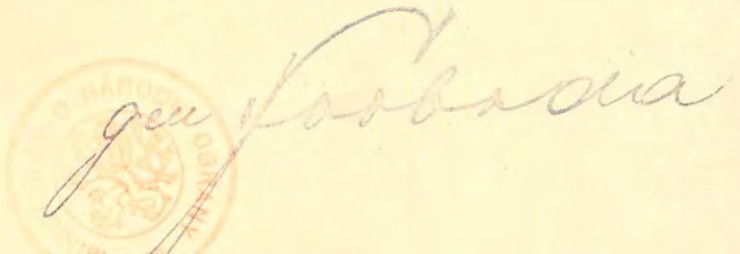
V UZNÁNÍ BOJOVÝCH ZÁSLUH, KTERÉ ZÍSKAL V BOJI
ZA OSVOBOZENÍ REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ
Z NEPŘÁTELSKÉHO OBSAZENÍ

JUDr. Z E M A N Alfred

Janovice nad Úhlavou

ČESKOSLOVENSKÝ VÁLEČNÝ KRÍŽ 1939
"IN MEMORIAM"

V Praze dne 17. listopadu 1945

Číslo matriky: 13.347

Československý válečný kříž 1939

Duben 13th, 2008

Zařazen do: [ŘÁDY A VYZNAMENÁNÍ](#) — admin @ 20.16

Československý válečný kříž byl zřízen nařízením vlády republiky Československé ze dne 20. prosince 1940, č. 4/1941 Úř. věst. čsl., jímž se zřizuje Československý válečný kříž z r. 1939. Platnost tohoto nařízení byla posléze potvrzena vyhláškou ministra vnitra č. 41/1946 Sb., ze dne 26. ledna 1946 o platnosti nařízení vlády republiky Československé ze dne 20. prosince 1940, č. 4/1941 Úř. věst. čsl., se zřizuje Československý válečný kříž z r. 1939.

Stanovy řádu byly pozměněny vládním nařízením č. 30/1949 Sb., ze dne 18. ledna 1949, jímž se doplňují předpisy o některých vyznamenáních.

Československý válečný kříž 1939 byl zřízen na památku boje za osvobození republiky Československé z nepřátelského obsazení jako viditelné vyznamenání československým občanům ve vlasti, jednotkám a příslušníkům československé armády v zahraničí, jakož i jednotkám a příslušníkům spojeneckých armád, kteří se zúčastnili boje, vzplanuvšího v r. 1939, a prokázali v něm vynikající

Stránky

- [Československý válečný kříž 1939](#)
- [Československý velitelský řád Jana Žižky z Trocnova](#)
- [Československý vojenský řád "Za svobodu"](#)
- [Jánošíkova medaile](#)
- [Medaile J.A. Komenského](#)
- [Medaile Jana Evangelisty Purkyně](#)
- [Medaile za upevňování přátelství ve zbraní](#)
- [Pamětní medaile 20. výročí osvobození](#)
- [Pamětní odznak druhého národního odboje](#)
- [Řád 25. února](#)
- [Řád bílého lva](#)
- [Řád bílého lva za vítězství](#)
- [Řád Klementa Gottwalda - za budování socialistické vlasti](#)
- [Řád práce](#)
- [Řád přátelství](#)
- [Řád republiky](#)
- [Řád rudé hvězdy](#)
- [Řád rudé hvězdy práce](#)
- [Řád rudé zástavy](#)
- [Řád Slovenského národního povstání](#)
- [Řád Vítězného února](#)
- [Sokolovská pamětní medaile](#)
- [Státní cena Klementa Gottwalda](#)
- [Úvodní strana](#)
- [Vyznamenání Za statečnost](#)
- [Vzorný učitel](#)
- [Zasloužilý lékař](#)
- [Zasloužilý umělec](#)
- [Hrdina Československé socialistické republiky](#)
- [Hrdina socialistické práce](#)
- [Bachmačská pamětní medaile](#)

a úspěšný či výkonný nebo velitelský, při němž byli osobně vystaveni nebezpečí života nebo život obětovali.

Československý válečný kříž z r. 1939 má jeden stupeň. Uděluje se in natura jen jedenkrát při prvním vyznamenání. Každé další vyznamenání Československým válečným křížem se označí jeho nositeli na stuze bronzovou snítkou.

Popis Československého válečného kříže z r. 1939:

Kříž o stejných ramenech zakončený hroty, uprostřed mezi rameny zkřížené meče. Na líci malý státní znak, na rubu jsou zemské znaky v kružících, a to uprostřed ve štítu znak Čech, v hrotech ramen kříže nahoře znak Slovenska, vlevo Moravy, vpravo Slezska a dole Podkarpatské Rusi. Ve středu v mezerách mezi kruhem vroubícím znak Čech a okrajem štítu je rozložený letopočet 1939. Stuha je stejného vzoru jako u Československého válečného kříže z r. 1918; úzké červené proužky jsou nahrazeny proužky modrými.

Československým válečným křížem z r. 1939 mohli být po jeho zřízení vyznamenáni českoslovenští občané ve vlasti a příslušníci československé armády v zahraničí, kteří v boji proti nepříteli po 15. březnu 1939 splnili výše uvedené podmínky. Československým válečným křížem z r. 1939 mohli být dále vyznamenány pluky nebo oddíly a setniny za vynikající a úspěšné splnění úkolu. Kříž mohl být udělen také příslušníkům a jednotkám spojeneckých armád.

S účinností od 15. dubna 1948 (na základě změny provedené vyhláškou č. 41/1946 Sb.) mohl být Československý válečný kříž z r. 1939 udělován také "cizím státním příslušníkům, vojenským a podobným útvarům, skupinám osob a symbolům, znázorňujícím skupiny osob, které se zasloužily."

Československý válečný kříž z r. 1939 byl udělován doživotně. Vyznamenaný obdržel současně diplom, opravňující ho k nošení Československého válečného kříže z r. 1939.

V případě úmrtí je válečný kříž ponechán na památku rodině nebo

- ■
- Rubriky:
 - [Aktualizace stránek](#) (3)
 - [KONTAKT](#) (1)
 - [POPTÁVKA](#) (2)
 - [ŘÁDY A VYZNAMENÁNÍ](#) (5)
- ■
- Activity
 - [Aktualizace 19.04.2008](#)
 - [Zlatá hvězda hrdiny socialistické práce č. 52 \(1975\)](#)
 - [Odchylné provedení rubu hvězd hrdiny socialistické práce z roku 1975](#)
 - [Zlatá hvězda hrdiny socialistické práce č. 279 \(1988\)](#)
 - [Matriky řádů a vyznamenání](#)
 - [KONTAKT](#)
 - [Hvězdy Hrdiny socialistické práce](#)
 - [Ročenky vyznamenaných osobností](#)
 - [Sdělení Kanceláře prezidenta republiky ohledně matrik řádů a vyznamenání](#)
- ■
- Archivy:
 - [Červen 2008](#)
 - [Květen 2008](#)
 - [Duben 2008](#)
- ■
- Links:
 - [Kancelář prezidenta republiky](#)
 - [Sovětské řády a vyznamenání](#)
 - [Společnost Ludvíka Svobody](#)
 - [Společnosti sběratelů v ČR](#)
 - [www.palba.cz](#)
 - [www.valka.cz](#)
- ■
- Meta:
 - [Přihlásit se](#)
 - [RSS](#)
 - [RSS komentářů](#)
 - [Validní XHTML](#)
 - [Stealth Settings](#)
 - [WP Themes](#)
 - [XFN](#)
 - [WP](#)
- ■

příbuzným. Válečný kříž však nesmí být nošen jinou osobou než vyznamenaným. Československý válečný kříž z r. 1939 propůjčoval prezident republiky, popřípadě ministr národní obrany nebo velitel vojska, pokud je prezident republiky k tomu zmocnil.

Žádné komentáře

Zatím žádné komentáře.

[RSS komentářů k tomuto příspěvku.](#)

Bohužel, komentáře nejsou nyní povoleny.

■
© www.vyznamenani.net , Desinged by [Stealth Settings](#)
[Entries](#) (RSS) and [Comments](#) (RSS)

■
[NAVRCHOLU.CZ](#) [TOPLIST](#) 37327